

398.9

ศ ๒๔๖๗

๓

ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย

ปริญญาโท

ของ

สุภาวศ ทิพย์สิ้อพร

17 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2528

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ


ท 41451

177258

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา


..... ประธาน


..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ


..... ประธาน


..... กรรมการ


..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพาศน์ พงฺกาทิประภา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสิษฐ์ สารวิจิตร ซึ่งได้กรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำอันมีค่าอย่างยิ่ง รวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ และพี่ ๆ ผู้มีอุปการคุณแก่ผู้วิจัยทั้งในชีวิตส่วนตัวและ การศึกษา ซึ่งได้ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ทั้งกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์มาโดยตลอด และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่คอยให้กำลังใจสนับสนุน และช่วยเหลือจนทำให้ ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ศุภมาศ ทิพย์ลือพร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
3 การวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย	20
การจัดหมวดหมู่สุภาษิต	20
ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษ	40
✕ ด้านการใช้คำและความหมาย	40
ด้านเสียงสัมผัส ท่วงทำนอง จังหวะ	43
ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตไทย	44
✕ ด้านการใช้คำและความหมาย	44
ด้านเสียงสัมผัส ท่วงทำนอง จังหวะ	47
4 การวิเคราะห์ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษ	
และสุภาษิตไทย	48
สังคมและวัฒนธรรม	48
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษ	49
ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตไทย	57

บทที่

หน้า

5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	64
	วิธีดำเนินการ	64
	สรุปผลการวิเคราะห์	65
	อภิปรายผล	66
	ข้อเสนอแนะ	68
	บรรณานุกรม	69

ภูมิหลัง

ภาษานอกจากจะเป็นเรื่องสื่อสารแสดงความรู้สึคนึกคิดของชนทั่วโลกแล้ว ยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นวัฒนธรรม อารยธรรม และเอกลักษณ์ประจำชาติอีกด้วย (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ 2521) ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ ภาษาเป็นสื่อให้ติดต่อกัน และทำให้วัฒนธรรมอื่น ๆ เจริญขึ้น (ผะอบ โปษะกฤษณะ 2526 : บทนำ) สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า ภาษาจะแสดงวิถีคิดและขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประจำชาติ (สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ 2520)

ภาษา มีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิด การใช้ภาษาของบุคคลในชุมชนภาษาหนึ่ง ๆ จะเปลี่ยนไปตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ ชนชั้น ฐานะทางสังคม สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สภาพแวดล้อม โครงสร้างทางสังคม และคุณค่าทางสังคม ซึ่งทำให้ภาษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและเป็นพฤติกรรมทางสังคมนั้นต่างกันอย่างออกไปตามอิทธิพลของสภาพแวดล้อม (Trudgill 1977 : 13 - 33)

สุภาษิตเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภาษาอย่างหนึ่งที่บรรพบุรุษได้ผูกขึ้นมาเพื่อไว้สอนลูกหลาน เพื่อลูกหลานจะได้มีสติ เกิดความรอบคอบ ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท ในการดำรงชีวิต เซอร์ฟรานซิส เบคอน ปราชญ์ชาวอังกฤษ กล่าวว่า "อัจฉริยลักษณะ ปฏิภาณ และวิญญาน ของชาติโดยย่อพบได้ในสุภาษิตของชาตินั้น (บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ 2524 : 3) สุภาษิตเป็นยอดความคิดของแต่ละภาษา ซึ่งได้ผ่านการร้อยกรองของชนชาตินั้น ๆ หลายชั่วคน จนกลายเป็นสิ่งที่ชนชาตินั้นรู้จักและรับรองกันโดยทั่วไป สุภาษิตเป็นกระจกส่องให้เห็นความคิดในใจ ขนบธรรมเนียมประเพณีและระเบียบสังคมของชนชาตินั้น ๆ ซึ่งเมื่อเราเอาความนึกคิดที่ดีของชนชาติต่าง ๆ ในโลกมาเปรียบเทียบกันดู ก็อาจจะมีส่วนที่แสดงให้เห็นว่า ความคิดแตกต่างกันไป แต่ก็มีหลายอย่างที่น่าคิดเหมือนกัน สุภาษิตไม่ว่าจะเป็นของชนชาติใดหรือภาษาใดก็คงมีลักษณะ เป็นของสากล

คือ เป็นคำกล่าวที่ยกขึ้นมาเพื่อสอนและเตือนใจคน หลวงวิจิตรวาทการ ได้กล่าวถึงสุภาษิตว่าจะต้องเป็นข้อความสั้น ๆ แต่เน้นความลึกซึ้ง และต้องเป็นคำสอนไปในตัว หรือมีฉะนั้นจะต้องวางหลักความจริงอันใดอันหนึ่ง ซึ่งสามารถพิสูจน์และเชื่อได้ (อ้างอิงมาจาก เพ็ญแข วิจารณ์สุนทร 2523 : 5)

สุภาษิตเป็นคำกล่าวที่ดั่งงาม เป็นความจริงทุกยุคทุกสมัย ซึ่งสอนให้ประพฤติก่อสิ่งที่ดีงาม โดยมาเป็นคำสั้น ๆ แต่กินความลึกซึ้งน่าเลื่อมใส สุภาษิตเป็นถ้อยคำที่สั่งสอน หรือห้ามโดยตรง มีคำเปรียบเทียบบ้างไม่มีบ้าง เช่น คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ เจือ สตะเหิน ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า สุภาษิตเป็นเสมือนเข็มทิศแห่งชีวิต นำทางให้เราเดินไปสู่ความสุขและความสำเร็จ (อ้างอิงมาจาก เพ็ญแข วิจารณ์สุนทร 2523 : 22)

ความหมายของสุภาษิตตามพจนานุกรม The Advanced Learner's Dictionary of Current English หมายถึง คำกล่าวสั้น ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีโดยทั่วไป โดยเป็นคำแนะนำหรือตักเตือนสั่งสอน ส่วนพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า สุภาษิตหมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวไปแล้ว ส่วนคำจำกัดความของสุภาษิตจากสารานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา (อุทัย หิรัญโต 2526 : 201) กล่าวว่า สุภาษิต คือคำพูดสั้น ๆ หรือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้น มีความหมายลึกซึ้ง และมีข้อความสละสลวยกินใจ เป็นคำสั่งสอนอยู่ในตัว สุภาษิตมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้คือ

1. เป็นคำพูดสั้น ๆ หรือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้น กินความหมายลึกซึ้ง และมีคติแฝงอยู่ในตัว
 2. เป็นคำพูดสั้น ๆ หรือถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้น กินความหมายมากและนำมาใช้แทนคำพูดธรรมดาได้
 3. เป็นถ้อยคำสละสลวย และให้เหตุผลข้อเท็จจริงได้
 4. มีลักษณะเป็นคำสอนอยู่ในตัว หรือวางหลักความจริงไว้
- เมื่อนำสุภาษิตของชาติต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกันจะพบว่า มีสุภาษิตบางบทที่ใช้คำคล้าย ๆ กัน หรือมีความคิดตรงกัน เช่น

สุภาษิต เฮอร์ก็ ว่า The egg of today is better than the goose of tomorrow.

สุภาษิต ลาดิน ว่า One hour today is worth two tomorrow.

สุภาษิต เซอร์เบีย ว่า Oat bread today is better than cake tomorrow. (ประคอง นิรมานเหมินท์ 2526 : 42)

สุภาษิตที่มีคำสอนว่า สมบัติที่มีอยู่กับตัวหรือใกล้ตัว ย่อมมีค่ากว่าสมบัติที่ยังไม่ได้รับ เพราะสามารถใช้ประโยชน์ได้ทันที ในภาษาอังกฤษใช้ว่า A bird in the hand is worth two in the bush.

สุภาษิตของชนชาติอื่นที่มีความหมายเดียวกัน แต่ใช้คำบางคำต่างกัน เช่น สุภาษิต สเปนใช้ว่า A bird in the hand is better than a hundred flying. สุภาษิตเปอร์เซียมีว่า A sparrow in the hand is better than a hawk in the air. สุภาษิตเยอรมันมีว่า A sparrow in the hand is better than a pigeon on the roof. สุภาษิตจีน กล่าวว่า เงินในมือ 25 ตำลึง ดีกว่าเงิน 50 ตำลึง ที่อยู่ไกล ชายของเงินสด 50 ตำลึง ดีกว่าชายเงินเชื่อ 100 ตำลึง ส่วน สุภาษิตไทยมีว่า สิบเบี้ยใกล้มือ เป็นต้น

สุภาษิตที่สอนไว้ว่า คนเราจะยึดเอาแต่ใจตัวเองไม่ได้ ต้องคล้อยตามเหตุการณ์ และสภาพแวดล้อมบ้าง สุภาษิตอังกฤษ มีว่า When in Rome do as the Romans do. สุภาษิตไทยว่า เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิวตาตาม

สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย มีคำกล่าวที่ว่า จะทำอะไรอย่าดูแต่ผิวเผิน อย่าตัดสินอะไรจากเปลือกนอกเพียงอย่างเดียวนั้น อย่าเห็นว่าข้างนอกไม่ดีแล้ว ข้างในจะเป็น

เลว สุภาษิตอังกฤษมีว่า A ragged coat may cover an honest man.

is but skin - deep หรือ All that glitters is not gold.

มีว่า ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง ข้างนอกขรุขระ ข้างในตั้งตึงโหน่ง

าง เป็นต้น

ภาษาที่ใช้สอนหรือเตือนใจคนให้เกิดสติ ซึ่งแนวทางการประพฤติปฏิบัติตน

Spare the rod and spoil the child.

Too many cooks spoil the broth.

Make hay while the sun shines.

A bad workman always blames his tools

ซึ่งสุภาษิตดังกล่าวมีความหมายตรงกับสุภาษิตของไทยทั้งสิ้น แต่สุภาษิตไทยใช้คำต่างไป
ดังนี้คือ

รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

มากหม่อ มากความ

น้ำขึ้นให้รีบตัก

รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง

เมื่อเราสังเกตดูจะเห็นได้ว่า ในการสอนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากสิ่งของที่ต่างกัน จากวัฒนธรรมที่ต่างกัน สภาพแวดล้อมที่ต่างกัน การใช้ภาษา การใช้คำที่จะสื่อความคิดต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันออกไปด้วย

ปรีชา หิชนพงษ์ (ปรีชา หิชนพงษ์ 2523 : 163) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมในแต่ละสังคม โดยปกติสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมจะมีวัฒนธรรมต่างกันไปตามลักษณะความรู้ ความคิด และทัศนคติ ที่ถ่ายทอดกันมาในสังคมนั้น ๆ เป็นต้นว่า สังคมไทยจะไม่เรียกใครว่าเป็นหมา และในสังคมตะวันตก จะไม่เรียกใครว่าเป็นหมู เว้นแต่จะไม่ถูกกันแต่ในทางตรงกันข้าม สังคมไทย เรียกใครว่าเป็นหมู และสังคมตะวันตก เรียกใครว่าเป็นหมาได้

การวิเคราะห์ถึงกฎเกณฑ์การใช้คำของแต่ละภาษา ย่อมจะต้องใช้หลักมานุษยวิทยาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงวัฒนธรรมของภาษานั้น ๆ ตัวอย่างเช่น คำที่หมายถึงอาหารแต่ละมื้อ จะแตกต่างกันไปตามแบบแผนของสังคม และความเป็นอยู่ของชุมชน แต่ละกลุ่มภาษาอังกฤษใช้คำต่าง ๆ กัน แสดงความแตกต่างของการรับประทานอาหารแต่ละมื้อ ทั้งนี้ความแตกต่างรวมถึงชนิดของอาหารที่รับประทานแต่ละมื้อด้วย เช่น คำว่า

Breakfast	หมายถึง อาหารเช้า ชนิดของอาหารได้แก่ พวกขนมปังปัง ไข่ดาว (แบบกลมและไม้ฟู) แยม หรือแพนเค้ก ไข่ดาว รับประทานกับเนย และน้ำผึ้ง หรือน้ำเชื่อม (Syrup) คนสมัยปัจจุบัน อาหารเช้าก็จะง่ายขึ้น อาจจะเป็น กล้วยพีช ผสมกับนม อาจใส่ผลไม้หรือไม่ใส่ก็ได้
Brunch	หมายถึง มื้อรวมระหว่างอาหารเช้าและอาหารกลางวัน (Breakfast + lunch) ชนิดของอาหารจะเป็นแบบอาหารเช้าหรืออาหารกลางวันก็ได้
Lunch	หมายถึง อาหารกลางวันจะเป็นแซนด์วิช (Sandwiches) หรือแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburgers) อาหารประเภทซूप (Soup) สลัดผักรวมกัน
Snack	หมายถึง อาหารระหว่างมื้ออาจจะเป็นอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่รับประทานได้อย่างรวดเร็ว
Dinner	หมายถึง อาหารมื้อหลักของวัน จะรับประทานกลางวัน ตอนบ่ายหรือเย็นก็ได้ ถ้าเป็นชาวนาหรือคนงานที่ต้องตื่นทำงานตั้งแต่เช้ามืด ในอังกฤษหรืออเมริกา จะรับประทานอาหารหลักของวันตอนสายหรือใกล้เที่ยง แต่คนชั้นสูงในเมือง จะรับประทานอาหารหลักตอนเย็น หรือค่ำ อาหารมื้อหลักนี้ประกอบด้วย อาหารหนักต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งคาวหวาน และจัดแตกต่างกันตามโอกาส หรือการฉลองเทศกาล ปัจจุบันอาจหมายถึง อาหารมื้อพิเศษ เวลามีงานฉลองหรือตามเทศกาลต่าง ๆ เท่านั้น
Supper	หมายถึง อาหารมื้อสุดท้ายของวัน ซึ่งถ้าเป็นกลุ่มชนที่รับประทานอาหารมื้อหลักตอนใกล้เที่ยง Supper ก็เป็นอาหารมื้อเย็นหรือถ้ามีการเลี้ยงอาหารค่ำ หลังอาหารหลัก ก็ใช้ชื่อที่เรียกว่า Supper อาหารมื้อนี้จะมีบางส่วนของอาหารมื้อหลักหรือมื้อกลางวัน และถ้าเป็นงานเลี้ยง ก็จะจัดเป็นพวกสลัดผัก กับเนื้อชนิดต่าง ๆ ที่สำคัญรูปไม่ต้องการให้สุกโดยความร้อน (Cold meat) ปัจจุบันนี้คนอเมริกันรุ่นใหม่ใช้คำว่า Supper เป็นอาหารมื้อเย็นหรือค่ำ อาจเป็นเพราะว่าไม่เห็นความจำเป็นของการรับประทานอาหารมื้อหลักทุกวัน ตามวิวัฒนาการความเชื่อของการศึกษาด้านโภชนาการ รวมทั้งสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป

Banquet หมายถึง งานเลี้ยงฉลองที่เป็นทางการ มีการกล่าวสุนทรพจน์ในงานด้วย คำที่หมายถึงอาหารแต่ละมื้อในภาษาอังกฤษ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ แม้แต่ในกลุ่มคนที่พูดภาษาอังกฤษเหมือนกัน ก็ยังมีรายละเอียดเรื่องเวลา ปริมาณอาหาร และชนิดของอาหาร แตกต่างกันไปตามแต่ละชุมชน ตามสภาพสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนนั้น ๆ

อีกตัวอย่างหนึ่งที่น่าจะยกมากล่าวคือ คำที่หมายถึง วงศ์ญาติวิทยา ซึ่งแต่ละภาษาก็มีวงกว้างของศัพท์ที่ใช้เรียกญาติพี่น้องต่างกัน ตามวัฒนธรรมและประเพณี เช่น ภาษาอังกฤษ คำที่หมายถึงพี่ชายของแม่ (mother's brother) หรือพี่ชายของพ่อ (father's brother) ใช้คำว่า "ลุง" (uncle) เหมือนกัน และเช่นเดียวกันความหมายของ "ลุง" ในภาษาไทย และไทยเรามีคำเรียกญาติหลายคำ คือ "ปู่ ย่า ตา ยาย" ในขณะที่สังคมตะวันตกมีเพียงไม่กี่คำ คือ "Grandfather, Grandmother" ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยให้ความสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับญาติมากกว่าทางตะวันตก ในภาษาอื่น ๆ อาจจะมีคำที่แยกใช้แสดงความแตกต่างระหว่าง "ลุงทางแม่" หรือ "ลุงทางพ่อ" ตัวอย่างเช่น ภาษาลาติน คำว่า "พี่ชายของแม่" ใช้คำว่า "avunculus" คำว่า "พี่ชายของพ่อ" ใช้คำว่า "patruus" แสดงให้เห็นว่า ชาวโรมันโบราณเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญของญาติมากกว่าสังคมอื่น ๆ (สุธีณี สุขตระกูล 2526 : 73 - 75)

ความแตกต่างในระดับคำของแต่ละชาติ แต่ละภาษา เนื่องมาจากการเลือกใช้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของคนแต่ละสังคมต่างกันไป ตัวอย่าง เช่น คำว่า "เนื้อสุก" ก็ต่างกันตามลักษณะของสังคม สังคมฝรั่งเศษชอบเนื้อที่ไม่สุกจนเกินไป ถ้าปิ้งสุกแบบไทย เขาก็ถือว่าไหม้ ไม่นำมารับประทาน

จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างในการสร้างคำนี้เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษากันอย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านจิตวิทยา สติปัญญาของมนุษย์และมานุษยวิทยา (สุธีณี สุขตระกูล 2526 : 93) ซึ่งจะช่วยให้ นักภาษาศาสตร์ เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับภาษา จะช่วยให้การศึกษาภาษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การศึกษาสุภาษิตให้ได้ผลดีนั้น ผู้ศึกษาจะต้องศึกษาถึงความหมาย ความขบถ ความขบถ ความขบถ วิเคราะห์ให้เห็นถึงแก่นแท้และต้องเปรียบเทียบกับของไทยเราบ้าง จะช่วยให้เข้าใจยิ่งขึ้น

แต่เนื่องจากสังคมแต่ละแห่งนั้นมีภาษาแตกต่างกันออกไป การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย จึงแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าจะเป็นด้าน เสียง คำ หรือประโยค ความแตกต่างของการใช้ภาษา ในแต่ละสังคมนี้เอง ทำให้สุภาษิตซึ่งใช้สอนคนในชาติ มีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจาก พื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ (บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ 2524 : 4)

ถ้าเราได้ศึกษาสุภาษิตของทุก ๆ ชาติ ทุกประเทศ ก็เหมือนกับเราได้ศึกษาความคิด ของคนทั่วโลก สุภาษิตเหล่านั้นจะให้เราเข้าใจชีวิต วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ของชาตินั้น ๆ ที่สำคัญที่สุดคือ ทำให้เราเข้าใจจิตใจของชนชาตินั้น ๆ (เจือ สตะเวทิน 2509 : 144 - 168)

ด้วยเหตุที่สุภาษิตเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละชาติ และมีลักษณะเป็นคำสอน อยู่ในตัวเป็นคำพูดสั้น ๆ มีความหมายลึกซึ้ง และมีคติแฝงอยู่ในตัว นอกจากนี้ยังแสดงออกถึง ความรู้สึกนึกคิด แสดงวัฒนธรรมประจำชาติ เป็นความจริงทุกยุคทุกสมัย แต่ยังคงขาดการวิเคราะห์ วิจัย หรือเปรียบเทียบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา วิเคราะห์สุภาษิตทั้งของอังกฤษ และของไทย โดยจะศึกษาในเรื่องลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตทั้งสอง และลักษณะ ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตทั้งสอง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย
2. ทำให้ทราบลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. สุภาษิตอังกฤษที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้มาจากหนังสือ English Proverbs Explained โดย Ronald Ridout & Clifford Witting และคอลัมน์ "Food for Thought" ในหนังสือพิมพ์ เดอะ เนชั่น วิจารณ์ ประจำวันอาทิตย์ ตั้งแต่เริ่มตีพิมพ์คือ วันที่ 25 ตุลาคม 2524 จนถึงเดือนกรกฎาคม 2527
2. สุภาษิตไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้มาจากพจนานุกรมสุภาษิตไทย โดย เพ็ญแข วัจนสุนทร ซึ่งได้รวบรวมไว้ทั้งหมด 265 บท จากหนังสืออนุสรณ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพร สุขารมณ ป.ม. ณ วัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 28 ธันวาคม 2526, และจากหนังสือรวบรวมสุภาษิตไทย โดย นำโชค อัมไพรวรรณ ทัศนาจรณ์ แก้วกันเนตร์ ซึ่งสุภาษิตเหล่านี้ยังคงนิยมใช้กันในปัจจุบัน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สุภาษิต หมายถึง คำกล่าวที่ดี มีประโยชน์ เป็นข้อสอนใจ หรือวางหลักความจริง และมักเป็นเรื่องสากล ยึดถือเป็นแบบอย่างกันทั่วไป
2. ลักษณะเฉพาะทางภาษา หมายถึง การใช้คำ การใช้เสียง และความหมายที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทย
3. ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่สมาชิกของสังคมได้รับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย อันได้แก่สิ่งที่ต่อไปนี้ คือ
 - 3.1 สังคม กฎหมาย ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อน มิตรภาพ ความรัก และการแต่งงาน
 - 3.2 การดำรงชีวิต การทำงาน การกระทำ การปฏิบัติ โชคลาภ ความหวัง ความผิดหวัง โทษทัณฑ์ ความยากลำบาก ความทุกข์ ความสุข และความตาย
 - 3.3 ความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ นิสัย ความประพฤติ ความคิด วิจารณญาณ เหตุผล การศึกษาอบรม ความดี ความชั่ว ความจริง ความงาม
 - 3.4 มนุษย์ ผู้คน ผู้ประกอบอาชีพ ผู้หญิง ครอบครัว

- 3.5 ร่างกาย หน้าที่ของอวัยวะ การมอง การเห็น การใช้วาจา
- 3.6 เครื่องใช้สิ่งของ
- 3.7 เรื่องทั่วไป ได้แก่ ธรรมชาติ ศาสนา ฯลฯ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. เก็บรวบรวมสุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทยจากแหล่งข้อมูล
2. จัดข้อมูลสุภาษิตอังกฤษ เป็นหมวดหมู่ โดยยึดเนื้อหา ความคิด และแนวทางการสั่งสอนของสุภาษิตเป็นเกณฑ์ อาศัยแบบการจัดหมวดหมู่ จากบุญเสริม ฤทธาภิรมย์ (บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ 2524 : 142)
3. เลือกหมวดหมู่สุภาษิตอังกฤษที่จะใช้ในการวิเคราะห์ โดยยึดความคิดที่คล้ายคลึงกับสุภาษิตไทยเป็นเกณฑ์
4. นำข้อมูลสุภาษิตไทยที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันกับสุภาษิตอังกฤษ ที่ได้คัดเลือกไว้แล้ว มาทำการศึกษาเปรียบเทียบ
5. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยจากข้อมูลที่มีอยู่ โดยศึกษาในเรื่องของ
 - 5.1 การใช้คำและความหมาย
 - 5.2 เสียง สัมผัส การคล้องจอง ท่วงทำนอง จังหวะ
 การวิเคราะห์ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description หรือ Descriptive Research) โดยเสนอเป็นรายชื่อ
6. วิเคราะห์ลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทย โดยพิจารณาจากหัวข้อทั้ง 7 ต่อไปนี้คือ
 - 6.1 สังคม กฎหมาย ประเพณี มิตรภาพ การแต่งงาน
 - 6.2 การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ ความผิดพลาด ความยากลำบาก ความทุกข์ ความสุข และความตาย

6.3 ความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ นิสัย การศึกษาอบรม ความดี ความซื่อ
ความจริง ความงาม

6.4 มนุษย์ ครอบครัวยุคใหม่

6.5 ร่างกาย หน้าตาของอวัยวะ การมอง การเห็น การใช้วาจา

6.6 เครื่องใช้สิ่งของ

6.7 เรื่องทั่วไป ได้แก่ ธรรมชาติ ศาสนา ศิลปะ ฯลฯ แล้วเสนอผลการ

วิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

7. สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ ปรากฏว่ามีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยอยู่น้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความหมายของสุภาษิตและบอกถึงความหมายเช่นไร และใช้เมื่อใด

เจือ สตะเวทิน (เจือ สตะเวทิน 2508) ได้กล่าวถึงสุภาษิตว่า ภาษาของสุภาษิตเป็นภาษาศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจประโยชน์แก่ชาวโลก สุภาษิตที่สรรรค์ให้แก่ประชาชนไม่เลือกชั้น ชชาติ ศาสนา ภาษาของสุภาษิตผิดจากภาษาราชการตรงที่ว่า พูดน้อยแต่เข้าใจ ความมาก และภาษาของสุภาษิตนั้นบริสุทธิ์ นุ่มนวล อ่อนโยน เพราะเกิดจากดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของผู้กล่าว เกิดจากความปรารถนาดีของผู้กล่าว เพราะมุ่งให้เกิดสุข ให้สังคมมีสวัสดิภาพ ฉะนั้นการศึกษาสุภาษิตจึงมีประโยชน์ทั้งทางจิตใจ และทางการดำรงชีวิตอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว และยังได้พบสิ่งสำคัญในสุภาษิต ซึ่งทำให้สุภาษิตเป็นคติตั้งนี้คือ

1. คตินั้นเป็นจริงตามเหตุผล เช่น "คนไม่ถูกนิทา ไม่มีในโลก" สุภาษิตนี้มุ่งให้ว่า "การเดินทางพันไมล์นั้น เริ่มด้วยก้าวเดียว" สุภาษิตจีนบทหนึ่งที่ว่า "ทดลองดีไม่ต้องดีแรง"
2. คตินั้นต้องสั้นหรือกระชับ เช่น "นารีมีรูปเป็นทรัพย์" จีนว่า "เมี่ยงามเปลื้องผิว ชั่วหัวร้อนเปลื้องกับ" เขมรว่า "โดยจำแจะ และจำแจะ" รัสเซียให้รู้ดี วิลเลียม เชกสเปียร์ ว่า "ความสั้นคือวิญญาณของความเฉลียวฉลาดหรือเขาว์"
3. คตินั้นต้องมีผู้นับถือ เช่น สุภาษิตของ เชกสเปียร์ โลกนับถือเพราะมีภาษาอังกฤษเป็นสื่ออันสำคัญ สุภาษิตสุนทรภู่ คนไทย ลาว เขมร นับถือเพราะอิทธิพลของภาษามีอยู่เท่านี้
4. เป็นคำสอนกลาง ๆ โดยไม่ต้องมีคำบังคับหรือคำสั่ง หรือคำชี้ชวน แต่ทุกคนทราบว่าเป็นคำสอน เช่น ผิดเป็นครู หรือ ความงามเป็นอำนาจ การยิ้มคืออาวุธของอำนาจนั้น (ชาร์ล ริด)
5. คำนั้นต้องเก่า คือต้องเป็นที่รู้จักกันมานาน ส่วนที่ว่าจะเก่าขนาดไหนก็แล้วแต่ความเหมาะสม

เจือ สตะเวทิน (เจือ สตะเวทิน 2509 : 144 - 168) ยังได้ชี้ให้เห็น
ลักษณะสำคัญของสุนาษิตไว้ย่ำงน่าสนใจว่า

ภาษาของสุนาษิตมีลักษณะสำคัญ คือภาษาของสุนาษิตเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ คือ
ผู้คิดสุนาษิตได้ความคิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นพื้น เช่น สุนาษิตที่เกิดจากสัตว์ เช่น "หมาเห่า
หมาไม่กัด" "หมาเห่าใบตองแห้ง" "หมากัดอย่ากัดตอหมา" สุนาษิตอังกฤษหนึ่ง
กล่าวว่า "ความรักกับการโอร้อนไม่ได้" ผู้คิดคือ จอร์จ เซอร์เบิร์ต ซึ่งเกิดขึ้นตาม
ธรรมชาตินั้นเองมิได้ปรุงแต่งขึ้น ฉะนั้นสุนาษิตอังกฤษหนึ่งจึงกล่าวว่า "สุนาษิตคือความ
ฉลาดแห่งถนนหลวง" หมายถึงว่า อาจเกิดขึ้นได้แม้ในที่ธรรมดา ๆ นอกจากนี้สุนาษิตจะ
ต้องใช้ภาษาที่สั้น ไม่นิยมประโยคยาว เพราะถ้าใช้ประโยคยาวย่อมจำยาก บางทีผิดไวยากรณ์
แต่ผู้กล่าวไม่สนใจ ขอแต่เพียงให้คำพูดนั้นเป็นที่จดจำง่าย สำหรับคนทั่วไปเป็นใช้ได้ เช่น
สุนาษิตกรกว่า "คนแก่เป็นเด็กสองหน" สุนาษิตไทยว่า "รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ"
สุนาษิตจีนว่า "เสื้อต้องการใหม่ คนต้องการเก่า"

ภาษาของสุนาษิตย่อมเป็นของสากล เหมือนกับภาษาของดนตรี ซึ่งเข้าใจกันได้
ทั่วไป สุนาษิตเป็นเรื่องของความคิดมนุษย์ แม้จะต่างกันด้วยชาติ ศาสนา และด้วยภาษา
ก็ตาม แต่อารมณ์มักจะเหมือนกัน เช่น รัก ชัง โกรธ หลง ตลอดจนความต้องการและ
ความไม่ต้องการ ทั้งโดยคำที่กล่าวแสดงออกมาจึงมักจะเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันกับคน
อีกชาติหนึ่ง ภาษาหนึ่ง เช่น สำนวนไทยเรามีว่า "เขาเป็นกวีทุกกระเบียดนิ้วหรือเต็มตัว"
ภาษาอังกฤษก็มีว่า "He is a poet to his fingertips" ภาษาฝรั่งเศสว่า
"Il est poete jusqu'au bout des ongles." แปลว่า "เขาเป็นกวีจนกระทั่ง
ปลายเล็บ" นอกจากนี้สุนาษิตแท้ ๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกันก็มี เช่น สุนาษิตไทยว่า
"เข้าเมืองตาหลิว ต้องหลิวตาตาม" คล้ายกับของอังกฤษที่สอนว่า เมื่ออยู่หรือไปกรุงโรม
ต้องทำเหมือนชาวโรมัน และสุนาษิตไทยที่ว่า อย่าผลัดวันประกันพรุ่ง คล้ายกับของอังกฤษ
ที่สอนว่า วันนั้นวันเดียวดีกว่าวันพรุ่งนี้ 2 วัน

นอกจากนี้ เจือ สตะเวทิน (อ้างอิงมาจาก เพ็ญแข วิจารณ์สุนทร 2523 :
8 - 12) ได้จัดแบ่งสุนาษิตตามเนื้อหาไว้ 15 ประเภท ในหนังสือสุนาษิตสากลดังนี้ คือ

- หมวดที่ 1 ว่าด้วย ครอบครัว เช่น
 อย่าเห็นชีวิตว่าไร้
 ลูกไม่ยอมหล่นไม่ไกลต้น
 ฯลฯ
- หมวดที่ 2 ว่าด้วย การศึกษาอบรม เช่น
 เมื่อน้อยให้เรียนวิชา
 สำเนียงนอกภาษา กริยามนอกตระกูล
 ผนทั้งให้เป็นเขม
 ฯลฯ
- หมวดที่ 3 ว่าด้วย ความรักและการครองเรือน เช่น
 เลือกคู่คู่สม
 ผัวเป็นข้างเท้าหน้า เมียเป็นข้างเท้าหลัง
- หมวดที่ 4 ว่าด้วย การทำมาหากิน เช่น
 น้ำขึ้นให้รีบตัก *Make hay while the sun shines*
 อย่าจับปลาสองมือ
- หมวดที่ 5 ว่าด้วย เศรษฐกิจและการครองชีพ เช่น
 มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท
 นุ่งเจียม ห่มเจียม
- หมวดที่ 6 ว่าด้วย คน เช่น
 ไก่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง
 อย่าลืมหัด เหมือนวัวลืมหิน
- หมวดที่ 7 ว่าด้วย สังคม สماعคม เช่น
 น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า
 น้ำขุ่นอยู่ใน น้ำใสอยู่นอก

หมวดที่ 8 ว่าด้วย วาจา เช่น

พูดดีเป็นศรีแก่ตัว พูดชั่วอัปราชัย
พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

หมวดที่ 9 ว่าด้วย เกียรติยศ ชื่อเสียง เช่น

เสียชีพอย่าเสียสัตย์
ชาติเสือต้องไฉไลย ชาติชายต้องไว้ชื่อ

หมวดที่ 10 ว่าด้วย การปกครอง เช่น

น้ำเขียวอย่าขวางเรือ
อย่าสอนหนังสือสังฆราช
น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย

หมวดที่ 11 ว่าด้วย ศีลธรรม วัชมธรรม เช่น

สันโดษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง
ความตายเป็นของไม่เที่ยง

หมวดที่ 12 ว่าด้วย บ้านเกิดเมืองนอน เช่น

อย่าช้อราษฎรบังหลวง
อย่าสาวไส้ให้กาบิน

หมวดที่ 13 ว่าด้วย กรรม เช่น

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
หวานพีชใด ได้ผลอย่างนั้น

หมวดที่ 14 ว่าด้วย ความไม่ประมาท เช่น

กันดีกว่าแก้
อย่าหักค้ำพรีาด้วยเข่า

หมวดที่ 15 ว่าด้วย สุภาชิตส่วนรวม เช่น

หมากก็ค้อย่ากัดตอบ
กลางเนื้อชอบกลางยา
หวานเป็นลมขมเป็นยา

นอกจากนี้ถ้าเรานำสุภาษิตไทยมาเปรียบเทียบกับสุภาษิตของชาติอื่นๆ เราจะเห็นว่าของไทยหลักแหลม ลึกซึ้ง ไม่แพ้ของชาติอื่นเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

สุภาษิตไทย	แกงจืดจิ้งจู้คุณเกลือ
ฝรั่งเศส	คนรู้คุณเกลือ เมื่อไม่มีแล้ว
อังกฤษ	ค่าของสิ่งของ รู้ได้ดีที่สุดเมื่อขาดสิ่งนั้น
สุภาษิตไทย	ไก่อางเพราะชน คนางามเพราะแต่ง
อังกฤษ	ชนงามทำให้คนงาม
ฝรั่งเศส	ชนงามทำให้คนงาม
สุภาษิตไทย	ใกล้เกลือกินต่าง
ฝรั่งเศส	ใกล้โบสถ์ ใกล้พระเจ้า
อังกฤษ	ยิ่งใกล้โบสถ์ ยิ่งใกล้พระเจ้า
สุภาษิตไทย	ชีใหม่หมาหอม
ฝรั่งเศส	อะไรใหม่ย่อมงาม
อังกฤษ	ไม้กวาดใหม่ย่อมกวาดสะอาด
สุภาษิตไทย	คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย
อังกฤษ	สองหัวดีกว่าหัวเดียว
ฝรั่งเศส	สองความคิดมีค่ากว่าความคิดเดียว
สุภาษิตไทย	จะตีก็เพราะปาก จะยากก็เพราะลิ้น (คำ)
อังกฤษ	ลิ้นไม่ใช่เหล็กกล้า แต่มันก็ตัดได้
ฝรั่งเศส	นักปราชญ์มีปากอยู่ในใจ คนโง่มีใจอยู่ในปาก
สุภาษิตไทย	อย่าจับปลาสองมือ
อังกฤษ	คนที่จับมาก ย่อมจับอะไรไม่แน่น
ฝรั่งเศส	ไม่ควรไล่กระต่ายสองตัวในเวลาเดียวกัน
สุภาษิตไทย	ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน
อังกฤษ	ชีวิตมีขึ้นมีลง
ฝรั่งเศส	ชีวิตมีสูงมีต่ำ

สุภาษิตไทย	ช้าเป็นการนานเป็นคุณ
อังกฤษ	รีบมากทำให้เร็วน้อย
ฝรั่งเศส	ช้า ๆ ไปได้ไกล
สุภาษิตไทย	คูช่าง (วัว) ให้คูหาง คูนางให้คูแม่
อังกฤษ	แต่งงานกับลูกสาว เมื่อรู้จักมารดาของเธอ
จีน	เมื่อซื้อบ้าน เขาถูกรอด เมื่อหาเมียต้องคูแม่

เพ็ญแข วัจนสุนทร (เพ็ญแข วัจนสุนทร 2523 : 124) ได้จัดประเภทของสุภาษิตเป็นหมวดหมู่ โดยแยกจากมูลเหตุเป็นเกณฑ์ เช่น สุภาษิตที่เกิดจากธรรมชาติ สุภาษิตที่เกิดจากการกระทำ สุภาษิตที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม สุภาษิตที่เกิดจากอุบัติเหตุ แบบแผน ประเพณี ภูมิปัญญา ศาสนา จากความประพฤติ จากการเล่าเรียน จากเรื่องแปลก ๆ ที่ปรากฏขึ้นจากนิยาย คำนาน พงศาวดาร หรือประวัติศาสตร์ และมูลเหตุอื่น ๆ และได้วิเคราะห์ค่านิยมจากสุภาษิตโดยจัดเป็น 19 หมวดใหญ่ ๆ สรุปได้ว่า คนไทยมีค่านิยมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาช้านานหลายประการ เช่น การยึดถือหลักจริยธรรม และคุณธรรมในศาสนาพุทธเป็นสรวณะ การยกย่องชาติภูมิ ศักดิ์ตระกูล การเคารพผู้มีอาวุโส ครูบาอาจารย์ การนิยมความสุภาพอ่อนโยน ไม่มุทะลุ ก้าวร้าว มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักหน้ารักเกียรติยศ รักพวกพ้อง ยกย่องความกตัญญูกตเวที การรักและเทิดทูนสถาบันกษัตริย์ การรู้จักที่ต่ำที่สูง และมีความอดกลั้น รู้จักประสาผลประโยชน์ ประนีประนอม รักความสนุกสนาน ใจกว้าง รักความอิสระเสรี ให้อภัย ไม่ผูกพยาบาท นิยมงานเบา และอาชีพสบาย เป็นต้น

กัญญา จิตต์ธรรม (กัญญา จิตต์ธรรม 2517 : 5 - 7) ได้ให้ข้อสังเกตในการสร้างสุภาษิตของไทยไว้ว่า เป็นการสร้างจากประสบการณ์ชีวิตของบรรพบุรุษ ส่วนรูปแบบในการสร้างสุภาษิตนั้น ส่วนใหญ่มักเป็นคำคล้องจอง สัมผัส เพื่อความไพเราะและเพื่อให้จดจำได้ง่าย ตามรูปแบบอาจแบ่งได้เป็น 2 พวกใหญ่ ๆ คือ พวกสัมผัส เล่นคำ และพวกเปรียบเทียบอุปมาและอุปมาธิฐาน

ประคอง นิมมานเหมินท์ (ประคอง นิมมานเหมินท์ 2524 : 57 - 65) ได้เขียนบทความเรื่อง "ทัศนะของสังคมในภาษิต" และได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

เนื้อหาของภาษิตมักสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนโลกทัศน์ ชีวทัศน์ ของคนในสังคมที่ใช้ภาษานั้น ๆ เสมอ เช่น สังคมไทยนับถือผู้ใหญ่ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่สูงด้วยวัยวุฒิหรือตำแหน่ง ถือว่าเป็นผู้มีประสบการณ์แล้ว และบางที่ยังให้ความคุ้มครองด้วย จึงมีภาษิตให้การพญผู้ใหญ่ เช่น "เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด" สังคมไทยเชื่อเรื่องกรรมเพราะได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา จึงมีภาษิต "กงเกวียนกำเกวียน"

นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างการเปรียบเทียบภาษิตในภาคกลางกับภาษิตลานนา และภาษิตลานนากับภาษิตอีสานไว้ว่า ภาษิตของชาติต่าง ๆ หรือถิ่นต่าง ๆ ถ้านำมาเปรียบเทียบกันจะมีที่ชนบางประการที่แต่ละถิ่น แต่ละสังคมเห็นไม่เหมือนกัน ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางสภาพแวดล้อม และประวัติความเป็นมาของสังคมนั้น คนไทยโดยทั่วไปไม่นิยมการค้าขาย เพราะเป็นอาชีพที่เสี่ยง ภาษิตในภาคกลางแสดงทัศนะเกี่ยวกับอาชีพว่า "สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเสี่ยง" ทั้งนี้เพราะจากอดีตเป็นต้นมาผู้ที่มีเกียรติมีฐานะคือ ผู้ที่รับราชการ การรับราชการทำให้มีโอกาสใกล้ชิดเจ้านาย ทำให้ได้รับความสะดวกสบาย ส่วนภาษิตลานนาต่างออกไปเล็กน้อย คือ กล่าววว่า "สิบพ่อค้า บ่ เท่านามมเดียว" แสดงทัศนะว่า ถ้าให้เลือกระหว่างการค้าขายกับการทำนา ก็เห็นว่า ทำนาคิดว่า เพราะภาคเหนือทำนาได้ผลพอสมควร และสมัยก่อนนั้นเจ้าของที่นากับผู้ทำนา ค่อนข้างเห็นอกเห็นใจ และเอื้ออารีต่อกันด้วย

ภาษิตลานนาและภาษิตอีสาน แสดงทัศนะเกี่ยวกับสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตต่างกัน ภูมิประเทศของภาคเหนือช่วยให้การทำนาทำไร่ได้ผลดีกว่าภาคอีสาน ความเดือดร้อนในเรื่องของอาหารการกินจึงมีน้อยกว่า เมื่อไม่มีความเดือดร้อนเรื่องอาหาร คนในภาคจึงเห็นว่า เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นเรื่องสำคัญกว่า มีความจำเป็นต้องชวนขวายหามาตกต่าง เพื่อไม่ให้ได้รับการดูถูกดูแคลน ภาษิตลานนามีว่า "ทุกข์ บ่ มีหยิ่งกิน บ่มีไผตามไฟส่องห้องทุกข์บ่ได้นุ่งได้หย่อง ฟีน้องคูแควน" คูแควน เป็นคำภาษาถิ่นมีความหมายเดียวกับคำว่า คูแกลน ยากจน ไม่มีอะไรกิน ไม่มีใครจุดไฟส่องห้องดูหอรอก แต่ถ้าถึงขั้นไม่มีเสื้อผ้านุ่งห่มละก็ญาติพี่น้องจะดูแคลนเอา ในขณะที่คนอีสานเห็นว่า เสื้อผ้าไม่สำคัญเท่าไร ไม่มีก็อาศัยผ้าบ้านช่วยบังให้พ้นความอายได้ อาหารไม่มีจะกินสัทำให้เดือดร้อนจะนอนนิ่งอยู่ไม่ได้

"ทุกขมีเสียผ้า ผาเสือนมีล้อยู่ ทุกขมีข้าวอยู่ห้อง นอนล้อยู่เป็น" ยากจนไม่มีเสื่อผ้านุ่มห่ม ยิงพ้ออาศัยผาบ้านบิดบังให้พ้นความอายได้ แต่ถ้าถึงขนาดไม่มีข้าวไว้ใส่ห้อง จะให้นอนนั่งอยู่นั้น ทำไม่ได้ การให้ความสำคัญของอาหารการกินจึงพบเสมอในวรรณกรรมอีสาน

สมร เจนจิระ (สมร เจนจิระ 2525 : 248) ได้ทำการวิเคราะห์ลัษณนา ภาษิต โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ลักษณะ คือ การศึกษาตามลักษณะ รูปแบบ ความหมาย เนื้อหา และการศึกษาคุณลักษณะของจริยธรรม

ผลการศึกษาวิเคราะห์ ปรากฏว่าในด้านรูปแบบ ความหมาย และเนื้อหา พบว่า ลัษณนาภาษิตจะเป็นกลุ่มคำ มีจำนวน 4 พยางค์ 5 พยางค์ 6 พยางค์ 7 พยางค์ 9 พยางค์ 10 พยางค์ 12 พยางค์ 14 พยางค์ 18 พยางค์ และ 20 พยางค์ ตามลำดับ มีความหมาย คล้ายกัน แม้ตัวภาษิตแตกต่างกัน มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและ ธรรมชาติในด้านคุณลักษณะ จริยธรรม ผู้วิจัยได้จำแนกคุณลักษณะ จริยธรรมจากเนื้อหา และ ความหมายของลัษณนาภาษิตไว้ 11 ประเภท พบว่า ลัษณนาภาษิตมุ่งสอนจริยธรรมในด้าน ความมีเหตุผล กรุณา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความถูกต้อง ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี ความยุติธรรม ความเสียสละ ความกตัญญู มากตามลำดับ และจริยธรรมที่เป็น น้อยที่สุด คือ การประหยัด

ได้มีผู้วิเคราะห์สุภาษิตพระร่วง ในแง่วัฒนธรรมทางจิตใจ โดยศึกษาในเรื่องค่านิยม ครอบครัวยุค ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ และยังได้ทำการเปรียบเทียบสุภาษิตพระร่วงกับธรรมะ ในพุทธศาสนาบางหมวดด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สังคมของคนไทยในสมัยนั้นมีสภาพดังนี้คือ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ สุนัขเคยมุกพันกับธรรมชาติ เช่น แม่น้ำลำคลอง ป่าเขา ถ้ำ และสัตว์ต่าง ๆ สังคมเป็นแบบระบบเครือญาติ คนในสังคมมีความสัมพันธ์กันใกล้ชิด ไม่เป็นแบบต่างคนต่างอยู่ สังคมมีลักษณะเป็นเอกะชนชั้น แม้จะไม่เด่นชัดเหมือนบางสังคม เช่น สังคมอินเดีย แต่เห็นได้ ว่ามีการแบ่งคนเป็นระดับต่าง ๆ เช่น กษัตริย์ และขุนนาง ชนชั้นกลาง คือ ราษฎรทั่วไปและ ช่างราชการชั้นผู้น้อย ส่วนชนชั้นต่ำได้แก่ ช่างหาส บริวาร คนรับใช้ มีการถือระบอบอาวุโส คือ เด็กต้องเคารพคนรอบ เชื้อฟังผู้ใหญ่ มีสัมมาคารวะ ไม่ว่าผู้ใหญ่จะเป็นใครก็ตาม (รัตนาศิตานนท์ 2520 : 190)

ในปี 1972 มาลิซเชวสกา (Maliszewska 1972) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบ โครงสร้างสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตโปแลนด์ ในการศึกษาาระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยมาเรีย กูรี สโคลโคสกา (Maria Curie Sklodowska University) แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถค้นหาเอกสารดังกล่าวได้ในประเทศไทย จึงทำให้ไม่สามารถสรุปออกมาได้ว่า ผลการวิจัยนั้นเป็นอย่างไรบ้าง

ส่วนในด้านการเปรียบเทียบวัฒนธรรมระหว่างภาษาแม่ (Native Language) และภาษาเป้าหมายที่จะเรียน (Target Language) นั้น ได้มีการศึกษามาช้านานแล้ว เช่นในหนังสือ Linguistic Across Culture โดย Robert Lado เมื่อปี ค.ศ. 1957 อันเป็นตำราเล่มแรกที่วางรากฐานของวิชาการวิเคราะห์เชิงแย้ง (Contrastive Analysis) โดยได้อธิบายถึงระเบียบวิธีการวิเคราะห์เชิงแย้งด้านวัฒนธรรมไว้ในบทสุดท้าย เนื่องจากเห็นประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ในการเตรียมสื่อการสอน การประเมินคุณค่าของแบบเรียน การวัดผลการเรียน และการเข้าใจชนชาติเจ้าของภาษา เป็นต้น

จากเอกสารการวิจัยทั้งหมดที่ได้หยิบยกมาข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาสุภาษิต เป็นเรื่องของการศึกษาความคิดของมนุษย์แต่ละชาติ แต่ละภาษา แม้จะต่างกันด้วยชาติ ภาษา หรือศาสนาก็ตาม แต่อารมณ์และความต้องการพื้นฐานมีความคล้ายคลึงกัน การศึกษาสุภาษิตของทุกชาติเท่ากับได้ศึกษาความคิดของคนทั่วโลก และจะช่วยให้เข้าใจชีวิต วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาตินั้น ๆ ที่สำคัญที่สุดก็คือ ทำให้เราเข้าใจจิตใจของชนชาตินั้น ๆ

การวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิต

ในการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย ผู้วิจัยจะศึกษาโดยดำเนินการดังนี้คือ

1. จัดหมวดหมู่สุภาษิต ออกเป็น 7 หมวดคือ

- หมวดที่ 1 ว่าด้วย เรื่องสังคม ประเพณี ความรักการแต่งงาน
- หมวดที่ 2 ว่าด้วย การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่
- หมวดที่ 3 ว่าด้วย เรื่องความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ การศึกษาอบรม
- หมวดที่ 4 ว่าด้วย มนุษย์ ครอบครัว เด็กและผู้หญิง
- หมวดที่ 5 ว่าด้วย ร่างกาย วาจา
- หมวดที่ 6 ว่าด้วย เครื่องใช้สิ่งของ
- หมวดที่ 7 ว่าด้วย เรื่องทั่วไป เช่น ธรรมชาติ ศาสนา ฯลฯ

2. เลือกสุภาษิตอังกฤษจากทั้ง 7 หมวด หมวดละไม่ต่ำกว่า 20 สุภาษิต
ได้จำนวนทั้งสิ้น 156 สุภาษิต

3. นำข้อมูลสุภาษิตไทยที่อยู่ในหมวดเดียวกันมาทำการศึกษาเปรียบเทียบ
จำนวนทั้งสิ้น 243 สุภาษิต

4. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย จากข้อมูล
ที่มีอยู่โดยศึกษาในเรื่องของ

- 4.1 การใช้คำและความหมาย
- 4.2 เสียงสัมผัส การคล้องจอง ท่วงทำนองจังหวะ

การจัดหมวดหมู่สุภาษิต

1. ผู้วิจัยอาศัยแนวทางการจัดหมวดหมู่สุภาษิตอังกฤษจาก บุญเสริม กุทธาภิรมย์
มาเป็นหลักได้ 7 หมวด ดังนี้คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วย สังคม

- 1.1 กฎหมาย ประเพณี เช่น So many countries, so many customs.
- 1.2 ชีวิต ความเป็นอยู่ เช่น He was born with a silver spoon in his mouth.
- 1.3 เพื่อน มิตรภาพ เช่น Trust not a new friend nor an old enemy.
- 1.4 ความรัก เช่น The course of true love never runs smooth.
- 1.5 การแต่งงาน เช่น A good husband makes a good wife.

หมวดที่ 2 ว่าด้วย การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่

- 2.1 การทำงาน การกระทำ การปฏิบัติ เช่น Well begun is half done.
- 2.2 โชคกลาง ความหวัง เช่น When fortune knocks, open the door.
- 2.3 ความผิดพลาด โทษทัณฑ์ เช่น Every man has his faults.
- 2.4 ความยากลำบาก ความทุกข์ ความสุข เช่น Don't cross the bridge till you get to it.
- 2.5 ความตาย เช่น Dead men tell no tales.

หมวดที่ 3 ว่าด้วย ความรู้สึก จิตใจ

- 3.1 ความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ เช่น Out of sight, out of mind.
- 3.2 นิสัย ความประพฤติ การปฏิบัติตน เช่น Manners make the man.
- 3.3 ความคิด วิจาร์ณญาณ เหตุผล เช่น First think and then speak.
- 3.4 ความรู้ การศึกษา อบรม เช่น Like author, like book.
- 3.5 ความฉลาด สติปัญญา เช่น All are wise after the event.
- 3.6 คุณธรรม ความดี ความชั่ว เช่น Virtue is its own reward.
- 3.7 ความจริง สัจจะ เช่น There is a measure of all things.
- 3.8 ความสวยงาม เช่น Everything new is fine.

หมวดที่ 4 ว่าด้วย มนุษย์

- 4.1 คน ผู้ประกอบอาชีพ เช่น No man can serve two masters.
- 4.2 ครอบครัว พ่อแม่ ลูก เช่น East or west, home is best.
- 4.3 ผู้หญิง สตรีเพศ เช่น A woman conceals what she knows not.

หมวดที่ 5 ว่าด้วย ร่างกาย หน้าที่ของอวัยวะ

- 5.1 อวัยวะร่างกาย เช่น A good face needs no paint.
- 5.2 วาจา คำพูด เช่น Speech is silver ; silence is golden.
- 5.3 การมอง การเห็น เช่น Seeing is believing.

หมวดที่ 6 ว่าด้วย เครื่องใช้ สิ่งของ

- 6.1 เงินตรา หนี้สิน เช่น Penny wise, pound foolish.
- 6.2 สิ่งของ เครื่องใช้ เช่น Strike while the iron is hot.
- 6.3 น้ำ ของเหลว เช่น Still water runs deep.

หมวดที่ 7 ว่าด้วย เรื่องทั่วไป

- 7.1 ธรรมชาติ เช่น There is no smoke without fire.
- 7.2 สัตว์โลก เช่น Barking dogs seldom bite.
- 7.3 เวลา โอกาส เช่น Procrastination is the thief of time.
- 7.4 พระเจ้า ศาสนา นรก สวรรค์ เช่น God helps them that help themselves.
- 7.5 ศิลปะ เช่น Art is long, life is short.

2. ผู้วิจัยเลือกข้อมูลสุภาษิตอังกฤษจากหมวดต่าง ๆ ทั้ง 7 หมวด หมวดละไม่ต่ำกว่า 20 สุภาษิต โดยยึดความคิดหรือแนวทางการสั่งสอนที่คล้ายคลึงกับสุภาษิตไทยเป็นเกณฑ์ ได้จำนวนทั้งสิ้น 156 สุภาษิตดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 สุภาษิตอังกฤษที่ใช้คำเกี่ยวกับสังคม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ มิตรภาพ เพื่อน ความรัก การแต่งงาน ทั้งหมด 22 สุภาษิต ได้แก่

1. So many countries, so many customs.
2. When in Rome do as the Romans do.

3. Life is sweet.
4. Life is short and time is swift.
5. Variety is the spice of life.
6. A friend in need is a friend indeed.
7. Books and friends should be few but good.
8. A hedge between keeps friendship green.
9. The best of friends must part.
10. Love is blind.
11. All's fair in love and war.
12. The course of true love never did run smooth.
13. It is love that makes the world go round.
14. Love will find a way.
15. Love laughs at locksmiths.
16. When the wolf comes in at the door, love creeps out of window.
17. Love your neighbour, yet pull not down your fence.
18. Love me little, love me long.
19. Marriage is a lottery.
20. Marriages are made in heaven.
21. Marry in haste, and repent at leisure.
22. Every Jack must have his Jill.

สุภาษิตไทยที่ใช้คำเกี่ยวกับสังคม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ มิตรภาพ เพื่อน

ความรัก การแต่งงาน ได้แก่

1. เข้าเถื่อน อย่าลืมพริก
2. เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม
3. กามซ้อนเงินซ้อนทองออกมาจากทอง

4. แกงจืดจิ้งจู้คุณเกลือ หนูกัดเสื่อจิ้งจู้คุณแมว
5. รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ
6. เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก
7. ความรักทำให้ตาบอด
8. รักเทียมมีอุปสรรค
9. รักง่ายหน่ายเร็ว
10. เลือกคู่สู้สม
11. รักนักรักหน่าย
12. คักลอบให้หมั่นกู่ เจ้าชู้ให้หมั่นเกี่ยว
13. เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ เข้าฝูงกาเป็นกา
14. ปลาตัวเดียวเน่า เหม็นหมดทั้งข้อง
15. โกล้เกลือกินต่าง
16. คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ
17. คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย
18. คบคนจร นอนหมอนหมื่น
19. คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ
20. คู่แล้วไม่แคล้วกัน
21. เจ้าวัดไม้ดี หลวงชีสภปรก
22. คบหัวกลางศาลา มาขอขมาที่บ้าน
23. นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า
24. น้ำตาลโกล้มด
25. ประเพณีแต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ
26. ปลุกเรือนต้องตามใจผู้อยู่ ผูกอุ้งต้องตามใจผู้นอน
27. เมียสองต้องห้าม
28. ร้อยชู้ก็ไม่สู้เมียคนเดียว

29. เรือล่มในหนอง ทองจะไปไหนเสีย
30. ลิ่นกับพัน ยังรู้จักกระทบกัน
31. หมูเขาจะหาม อย่าเอาคานเข้าไปสอด
32. อุดเปรี้ยวไว้กินหวาน
33. อย่าชิงสุกก่อนห่าม
34. อยู่บ้านท่านอย่านิ่งดูตาย ปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่น
35. เอาใจเขามาใส่ใจเรา

หมวดที่ 2 / สุภาษิตอังกฤษที่ใช้คำเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ การทำงาน

การกระทำ การปฏิบัติ ความประพฤติ ความทุกข์ ความสุข ความตาย โชคกลาง
ความหวัง ความผิดพลาด โทษทัณฑ์ ทั้งหมด 22 สุภาษิต ได้แก่

23. As you make your bed, so you must lie in it.
24. Do as you would be done by.
25. All work and no play makes Jack a dull boy.
26. Deeds, not words.
27. Actions speak louder than words.
28. Practice makes perfect.
29. Well begun is half done.
30. He who begins many things, finishes but few.
31. Make hay while the sun shine.
32. Strike while the iron is hot.
33. To err is human.
34. Don't meet trouble half-way.
35. Through hardship to the stars.
36. He who makes no mistakes makes nothing.
37. He that commits a fault thinks everyone speaks of it.
38. Know your fault before blaming others for theirs.

39. Hope deferred maketh the heart sick.
40. The worse luck now the better another time.
41. While there is life, there is hope.
42. Hope for the best and prepare for the worst.
43. Misfortunes never come singly.
44. Dying is as natural as living.

สุภาษิตไทยที่มีเนื้อหาการสอนในเรื่องการดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ หุคุช สุข

ความตาย โชคกลาง ความหวัง ความผิดพลาด โทษทัณฑ์ ได้แก่

36. หว่านพืชใดได้ผลอย่างนั้น
37. กล้านักมักบิน
38. แข่งเรือแข่งแพแข่งไต้ แข่งบุญวาสนาแข่งไม่ได้
39. แถ่วงเท้าหาเสี้ยน
40. เข็นครกขึ้นภูเขา
41. คนล้มอย่าข้าม
42. น้ำขึ้นให้รีบตัก
43. วัชหายล้อมคอก
44. วัชสั้นหลังหว่า
45. กิณญ์ร้อนห้อง
46. วัชสั้นหลังขาด เห็นกาบินผาคก็ตกใจ
47. ความหวังยังไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก
48. ความตายเป็นของไม่เที่ยง
49. จะกละห้องพอง จองทองห้องแฉิ่ง
50. ชักน้ำเข้าลิก ชักศึกเข้าบ้าน
51. ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน
52. ตกกะโหลกลอยโจน
53. ตามใจปาก ลำบากห้อง

54. ตำนาน้ำพริกละลายแม่น้ำ
55. ตีเรือทั้งไกลน ตีโชนยังไม่ทรงเครื่อง
56. เตี้ยอย่าอ้อมค้อม
57. ถีลอคตาข้าง ท่างลอคตาเส้น
58. นิ้วไหนร้าย ตัดนิ้วนั้น
59. ปลาหมอตายเพราะปาก
60. ปลุกเรื่อนคร่อมตอ
61. ปลุกเรื่อนผิด กิจจนเรื่อนหลาย
62. มีเมียผิด กิจจนเมียตาย
63. บุนอย่าขาดเต้า ข้าวอย่าขาดโอง
64. ผงเข้าตาตนเอง เอาออกลำบาก
65. ฝี่บ้านไม่ดี ฝี่ปากก็เข้า
66. ไฟร้อนจะนอนเย็น ไฟเย็นจะเข็ญใจ
67. พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก
68. พลิ้งปากเสียศีล พลิ้งตีนตกต้นไม้
69. แท้เป็นพระชนะเป็นมาร
70. มากหอมมากความ
71. ไม่มีมูลผอยหมาไม่มีขี้ ไม่มีหินเขาไม่ทวง
72. ไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกอย่าโค่นหน้าไม้
73. รำไม่ดี โทษปีโทษกลอง
74. เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่
75. โลกมาก ลามหาย
76. วันพระไม่มีหินเคียว
77. เศรษฐียิ่งรู้จักขาดไฟ
78. สี่เต้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยิ่งรู้หลัง
79. เสียน้อยเสียมาก เสียมากเสียง่าย

80. หนักเอาเบาสู
81. หาญนักมักม้วย
82. หนีเสือปะจระเข้ ขึ้นต้นไม้ปะรังแตน
83. หมองตายเพราะงู
84. หยิกเล็บเจ็บเนื้อ
85. เห็นช้างขี้ ขี้ตามช้าง
86. อย่าเอาลูกเขามาเลี้ยง เอาเมียงเขามาอม
87. อย่าหักค้ำพรวด้วยเข้า
88. อย่าหมายน้ำบ่อหน้า
89. อย่าเอาพิมเสนไปแลกกับเกลือ
90. อย่าเอาไม้ไปแหยมเสื่อ
91. เอาไม้ซีกไปจัดไม้ซุง
92. เอาไม้สั้นไปรันซี่

หมวดที่ 3 สุภาษิตอังกฤษที่ใช้คำเกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ นิสัย ความประพฤติ
 ปฏิบัติตน ความคิด วิจาร์ณญาณ เหตุผล ความรู้ การศึกษาอบรม ความฉลาด
 สติปัญญา คุณธรรม ความดี ความชั่ว ความจริง สัจจะ ความสวยงาม ทั้งหมด
 20 สุภาษิต ได้แก่

45. A contented mind is a perpetual feast.
46. Out of sight, out of mind.
47. Absence makes the heart grow fonder.
48. What the eye doesn't see the heart doesn't grieve over.
49. The way to a man's heart is through his stomach.
50. It is a sad heart that never rejoices.
51. Experience is the mother of wisdom.
52. Experience is the teacher of fools.
53. The proper study of mankind is man.

54. Manners maketh man.
55. One man's meat is another man's poison.
56. Like master, like man.
57. Like suthor, like book.
58. No man can serve two masters.
59. Brevity is the soul of wit.
60. Courtesy costs nothing.
61. Beauty is but skin deep.
62. Knowledge is power.
63. A tree is known by its fruit.
64. Believe not all what you see nor half what you hear.

สุภาษิตไทยที่มีเนื้อหา ความคิดในเรื่องความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ นิสัย ความประพฤติ

การปฏิบัติตน ความคิด วิจารณญาณ เหตุผล ความรู้ การศึกษาอบรม สติปัญญา คุณธรรม

ความดี ความชั่ว ความจริง สัจจะ ความงาม ได้แก่

93. กงเกวียนกำเกวียน
94. คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก
95. ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง
96. กันดีกว่าแก้
97. กินในที่ลับ ไซในที่แจ้ง
98. กินบนเรือนขึ้นหลังคา
99. เสน่ห์ปลายจวัก หัวรักจนตาย
100. ผิดเป็นครู
101. สำเนียงบอกภาษา กิริยาบอกตระกูล
102. ลางเนื้อชอบลางยา
103. ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น
104. อย่ำเป็นข้าสองเจ้า บ่าวสองนาย

105. ความรู้ท่วมหัว เอาตัวไม่รอด
106. ปัญญาเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง
107. ช้างนอกสุกใส ช้างในเป็นโพรง
108. ช้างนอกขรุขระ ช้างในตะตั้งโหม่ง
109. คนคิดก้นน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้
110. คมในฝัก
111. ใครก็ไม่เห็น คนนั้นหา
112. ผ่าช้างจะเอางา เจรจาจะเอาถ้อยคำ
113. ผ่าควายอย่าเสียคายนพริก
114. จับให้มันขี้ให้ตาย
115. ชักแม่น้ำทั้งห้า
116. ช้า ๆ ได้พร้าสองเล่มงาม
117. ช้าเป็นการ นานเป็นคุณ
118. ช้างตายทั้งตัว เอาในบัวมาปิด
119. ชาดีเสียต้องไว้ลาย ชาดีชายต้องไว้ชื่อ
120. ตับไฟหิวลม
121. ค้านได้อายอด
122. เค็ดบัวให้ไว้โย
123. เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด
124. ตบหัวแล้วลูบหลัง
125. ตักน้ำใส่กระโหลก สะโจงดูเงา
126. ต่อหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก
127. คัดหนามอย่าไว้หน่อ
128. คำข้าวสารกรอกหม้อ
129. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
130. ทำดี ที่เหลว

131. ทางเตียนเวียนลงนรก ทางรกวกชั้นสวรรค์
132. นกน้อยทำรังแต่พอตัว
133. นอนสูงนอนคว่ำ นอนต่านอนหงาย
134. น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ
135. น้ำลึกหยิ่งได้ น้ำใจหยิ่งยาก
136. น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
137. น้ำนิ่งไหลลึก
138. นุงเจียมหม่อมเจียม
139. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาคาย
140. บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น
141. ปีกทองหลังพระ
142. ฟ้าชั้วห่อทอง
143. ผนทั้งให้ เป็น เข็ม
144. ฟิ่งหูไว้หู
145. พกหินดีกว่าพกนุ่น
146. พายเกิดพ้อพาย ตลาตจะวาย สายบัวจะเนา
147. ฟิ่งลำแข้งตนเอง
148. ไม่ได้ด้วยเล่ห์ก็เอาด้วยกล ไม่ได้ด้วยมนต์ก็เอาด้วยคาถา
149. มีควนย่อมมีไฟ
150. เมื่อน้อยให้เรียนวิชา
151. รู้ไว้ชื่อว่า ใสบ่าแมกหาม
152. รู้หลบเป็นปีก รู้ลึกเป็นหาง
153. รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
154. สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ
155. สันโทษเป็นทรัพย์อย่างยิ่ง
156. สำเนียงบอกภาษา กิริยาบอกตระกูล

157. สิบเบี้ยใกล้มือ ยี่สิบเบี้ยไกลมือ
158. สิบปากว่าไม่เท่าตาเห็น
159. สิบรู้ไม่เท่าชำนาญ
160. เสียชีพอย่าเสียสัตย์
161. หนามยอกเอาหนามบ่ง
162. หนามแหลมไม่มีใครเสียม มะนาวกลมเกลี้ยงไม่มีใครกลิ้ง
163. หมากัคอ่ย่ำกัคตอหมา
164. หมาเห่าใบตองแห้ง
165. หมาขี้ไม่มีใครยกหาง
166. หมาเห่าไม่กัด
167. หมูเขาจะหาม อย่าเอาคนเข้าไปสอด
168. หุงข้าวประชามหา บึงปลาประชคณา
169. หวานพีช หวังผล
170. ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกชั้นถึงตัว
171. อดเปรี้ยวไว้กินหวาน
172. อย่ากินข้าวตันกระโจมกลาง
173. อย่าซี้ชลาดตาขาว
174. อย่าชุกคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วยตา
175. อย่ายื่นแก้วให้วานร
176. อย่ารีดเลือดกันปู
177. อย่าสี่ขอให้ควายฟัง
178. อย่าชี่ข้างจับตักแตน
179. อย่าจับปลาสองมือ
180. อย่ายิ้มจมูกคนอื่นหายใจ
181. อย่าพันผอยหาคะเซ็บ
182. อย่าเป็นคนหูเบา

183. อย่าไว้ใจทาง อย่าวางใจคน จะจนใจเอง
184. อย่าลืมหัดเหมือนวัวลืมหิน
185. อย่าตื่นไปก่อนไข้
186. อย่าเลี้ยงลูกเสีย ลูกจะระเซ้
187. อย่าหมิ่นเสียขอม
188. อย่าจับข้งข้างทาง
189. อย่าซื้อควายหน้านา อย่าซื้อผ้าหน้าหนาว
190. อย่าชิงสุกก่อนห่าม
191. อย่าเอาเนื้อหมูไปใส่เนื้อช้าง
192. เอาหูไปนา เอาตาไปไร่

หมวดที่ 4 สุภาษิตอังกฤษที่ใช้คำเกี่ยวกับมนุษย์ คน ผู้ประกอบอาชีพ ครอบครัว พ่อ แม่
ลูก สตรีเพศ ทั้งหมด 22 สุภาษิต ได้แก่

65. Charity begins at home.
66. A burnt child dreads the fire.
67. An English man's house is his castle.
68. The child is the father of the man.
69. Spare the rod and spoil the child.
70. When children stand quiet they have done some ill.
71. Like father, like son.
72. Every family has a skeleton in the cupboard.
73. East or west, home is best.
74. There is no place like home.
75. Men make houses, women make homes.
76. A man is as old as he feels, and a woman as old as she looks.
77. A house divided against itself can not stand.

78. Faint heart ne'er won fair lady.
79. It is a sad house where the hen crows louder than the cock.
80. Don't wash your dirty linen in the public.
81. A good husband makes a good wife.
82. Boys will be boys.
83. Who repairs not his gutters repairs his whole house.
84. Those who live in glass houses should not throw stones.
85. No man is a hero to his valet.
86. He that would the daughter win, must with the mother first begin.

สุภาษิตไทยที่มีเนื้อหา ความคิดในเรื่องมนุษย์ คน ผู้ประกอบอาชีพ ครอบครัว พ่อ

แม่ ลูก สตรีเพศ ได้แก่

193. รักคนดีกว่ารักหญ้า
194. เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า
195. รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี
196. อย่าสาวไส้ให้กากิน
197. อย่าเห็นชู้ดีกว่าไส้
198. ลงจากบันไดสามขั้นแล้วหันหาความสุขยาก
199. คุณข้าง (วัว) ให้คุณหาง คุณนางให้คุณแม่
200. แหวนดีเพราะหัว ผัวดีเพราะเมีย
201. คุณข้างให้คุณหน้าหนาว คุณสาวให้คุณหน้าร้อน
202. พ่อแม่ คือพระของลูก
203. คนเด็กสร้างบ้าน คนหัวล้านสร้างเมือง
204. ช้างสาร ภูเขา ช้างเก่า เมียรัก
205. เชื่อไม่หึงแถว

206. หัวล้านให้หรี คาบอคได้แวน
207. ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร
208. เป็นลูกผู้หญิง ต้องมีความอาย
209. ผัวเป็นข้างเท้าหน้า เมียเป็นข้างเท้าหลัง
210. ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น
211. เสน่ห์ปลายจวัก ผัวรักจนตาย

หมวดที่ 5 / สุภาษิตอังกฤษที่มีคำเกี่ยวกับร่างกาย การใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ การมอง การเห็น การใช้วาจา คำพูด ทั้งหมด 20 สุภาษิต ได้แก่

87. A good tongue is a good weapon. .
88. First think and then speak.
89. Fingers were made before forks.
90. Seeing is believing.
91. Beauty is in the eye of the beholder.
92. A face is the index of the heart.
93. Don't poke your nose to other men's affairs.
94. Speech is silver, silence is golden.
95. A soft answer turneth away wrath.
96. Never say die.
97. Laugh and grow fat.
98. A man without a smiling face must not open a shop.
99. The eye is bigger than the belly.
100. A still tongue makes a wise head.
101. Two heads are better than one.
102. Speak the truth and shame the devil.
103. One foot is better than two crutches.
104. Don't cut off your nose to spite your face.

105. The tongue is not steel, yet it cuts

106. If you can not bite never show your teeth.

สุภาษิตไทยที่มีการใช้คำเกี่ยวกับการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ

การมอง การเห็น การใช้วาจา ได้แก่

212. กษัตริย์ตรัสแล้วไม่คืนคำ

213. ปากปราศรัย น้ำใจเชือกคอก

214. ปากหวานกันเปรี้ยว

215. ปากเป็นเอก เลขเป็นโท

216. อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย

217. หวานเป็นลม ขมเป็นยา

218. พุคคีเป็นเงินเป็นทอง

219. พุกไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

220. พุคคีเป็นศรีแก่ตัว พุกชั่วอัปราชัย

221. สิบปากว่า ไม่เท่าตาเห็น

222. สิบตาเห็น ไม่เท่าชำนานู

223. น้ำซุ่นไว้ใน น้ำใส่ใ้้นอก

หมวดที่ 6 สุภาษิตอังกฤษที่มีคำเกี่ยวกับเครื่องใช้ สิ่งของ สถานที่ เงินตรา หนี้สิน น้ำ
ของเหลว ทั้งหมด 25 สุภาษิต ได้แก่

107. Still water runs deep.

108. Water is a boon in the desert, but the drowning man curses it.

109. You can not get water out of a stone.

110. A bad penny always comes back.

111. In for a penny, in for a pound.

112. Take care of the pence and the pounds will take care of themselves.

113. Muck and money go together.
 114. Money begets money.
 115. Money talks.
 116. Money burns a hole in the pocket.
 117. A fool and his money are soon parted.
 118. Do not cast your pearls before swine.
 119. Never spend your money before you have it.
 120. Lend your money and lose your friend.
 121. The love of money is the root of all evil.
 122. Take not a musket to kill a butterfly.
 123. You can not make bricks without straw.
 124. Between two stools you fall to the ground.
 125. Give us the tools, and we will finish the job.
 126. Don't have
 127. A golden key ³⁹⁻⁴⁰
 128. One can not put ²⁵³⁹⁻⁴⁰
 129. A creaking gate hangs long. † 45 46
 130. Don't take your harp to the party.
 131. New brooms sweep clean.

สุภาษิตไทยที่มีการใช้คำเกี่ยวกับเครื่องใช้ สิ่งของ สก

ของเหลว ได้แก่

224. งมเข็มในมหาสมุทร
 225. น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
 226. น้ำลคตอหุด
 136. น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
 139. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย
 226. น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า

223. น้ำชุ่มไว้ใน น้ำใสใ้นอก
 42. น้ำขึ้นให้รีบตัก
 134. น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ
 227. น้ำมาปลากินมด น้ำลคมคกินปลา
 135. น้ำลึกหยั่งได้ น้ำใจหยั่งยาก
 140. บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น
 72. ไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกอย่าโก่งหน้าไผ่
 228. มีสิ่งพึงบรรจบให้ครบบาท
 229. หน้าต่างมีหู ประตูมีช่อง (ตา)

หมวดที่ 7 / สุภาษิตอังกฤษว่าด้วยเรื่องทั่วไป โดยมีคำที่เกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ เวลา

โอกาส พระเจ้า นรก สวรรค์ ศิลปะ ทั้งหมด 25 สุภาษิต ได้แก่

132. Nature abhors a vacuum.
 133. One touch of nature makes the whole world kin.
 134. Self - preservation is the first law of nature.
 135. There is nothing new under the sun.
 136. Every horse thinks its own pack heaviest.
 137. Never look a gift horse in the mouth.
 138. You may lead a horse to the water, but you can not
 make him drink.
 139. You can not teach an old dog new tricks.
 140. When the cat is away the mice will play.
 141. Every dog has his day.
 142. All cats are grey in the dark.
 143. You can not catch old birds with chaff.
 144. Tomorrow never comes.
 145. There is no time like present.

146. Never put off till tomorrow what may be done today.
 147. Time changes.
 148. Time is money.
 149. Time is the great healer.
 150. You can not serve God and mammon.
 151. The voice of people is the voice of God.
 152. The mills of God grind slowly.
 153. God made the country, and man made the town.
 154. God helps those who help themselves.
 155. Man proposes, God disposes.
 156. Art is long, life is short.

สุภาษิตไทยที่ว่าด้วยเรื่องทั่วไป โดยมีคำที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สัตว์ เวลา โอกาส

ศาสนา นรก สวรรค์ ศิลปะ ใต้เท้า

230. มีไก่ที่ไหน มีไรที่นั่น
 231. ช้างเผือกไม่ได้เกิดในกรุง
 136. น้ำน้อยย่อมแพ้ไฟ
 225. น้ำลดต่อผูก
 139. น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาทาย
 226. น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า
 232. อย่าข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า
 233. ไม้อ่อนค้ำง่าย ไม้แก่ค้ำยาก
 234. แมวไม่อยู่หนูร่าเริง แมวมาหลังคาเบิ๊ง
 235. ปลาใหญ่กินปลาเล็ก
 236. เล่นกับหมาหมาเลียปาก เล่นกับสากสากต้อยหัว
 237. จิวแก่กินหญ้าอ่อน
 238. อย่าปล้ำคว้นประกันพรุ้ง

239. วิวีกรเข้าคอกคนนั้น
 240. วิวไม่กินหญ้าอย่าข่มเขา
 241. วิวเห็นแก่หญ้า ชีซ่าเห็นแก่กิน
 242. เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้
 163. หมากก็คอย่ำกัคตอบหมา
 165. หม่าซีไม่มีใครยกหาง
 166. หม่าเห่าไม่กัค
 164. หม่าเห่าใบตองแห้ง
 243. ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้
 177. อย่าสี่ขอให้ควายฟัง

ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษ ✕

จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้จัด
 ต่อไปก็คือ

1. พิจารณาจากการใช้คำและความหมาย

1.1 สุภาษิตอังกฤษที่เป็นคำสั่ง ห้ามไม่ให้กระทำ

อย่างชัดเจนคือขึ้นต้นสุภาษิตโดยใช้คำว่า "Don't, Never" ตามด้วย
 กระทำ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำกริยาบางคำขึ้นต้นสุภาษิต แล้วตามด้วย not เพื่อแสดง
 การห้ามไม่ให้กระทำอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

Don't wash your dirty linen in the public.

Don't have too many irons in the fire.

Don't take your harp to the party.

Never say die.

Never spend your money before you have it.

Never look a gift horse in the mouth.

Believe not all what you see nor half what you hear.

Take not a musket to kill a butterfly.

✓ 1.2 สุภาษิตอังกฤษที่เป็นคำสั่งหรือแนะนำให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะขึ้นต้น
สุภาษิตด้วยคำกริยาที่แนะนำให้ทำอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า สุภาษิตลักษณะ
นี้ หมายถึง การสั่ง แนะนำ ให้กระทำ ตัวอย่างเช่น

Do as you would be done by.

Make hay while the sun shines.

Know your fault before blaming others for theirs.

Strike while the iron is hot.

✓ 1.3 สุภาษิตที่มีการซ้ำคำภายในบทเพื่อความไพเราะและเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของ
ของสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

Like father, like son.

Out of sight, out of mind.

Love me little, love me long.

The voice of people is the voice of God.

1.4 สุภาษิตอังกฤษพวกที่ใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือคำตรงข้าม เช่น

All work and no play makes Jack a dull boy.

The worse luck now the better another time.

Art is long, life is short.

Man proposes, God disposes.

1.5 สุภาษิตอังกฤษที่ใช้คำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือใช้คำที่มีความ
สัมพันธ์กันภายในสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

A tree is known by its fruit.

Like author, like book.

A burnt child dreads the fire.

When in Rome do as the Romans do.

1.6 สุภาษิตอังกฤษพวกที่ใช้คำที่มีความเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐานคือ พรรณนา
ให้สัตว์ วัตถุ หรือความคิดต่าง ๆ แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นบุคคล ตัวอย่างเช่น

Love laughs at locksmiths.

When the wolf comes in at the door, love creeps
out of the window.

Actions speak louder than words.

Money talks.

Time is the great healer.

1.7 สุภาษิตพวกที่มีความหมายเป็นความเปรียบเทียบคือความเปรียบเทียบ
ที่แสดงลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งแทน สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยนิยม
ใช้ความเปรียบเทียบหรือการกล่าวชนิดนี้มากกว่าชนิดอื่น ตัวอย่างเช่น

A bad penny always comes back. คนที่มีความประพฤติ
ไม่ดีหรือลูกซึ่งเป็นแกะดำของครอบครัว ซึ่งได้ออกจากบ้านไปด้วยความอับอายน่าอศุ และ
กลับมาอีกครั้ง หลังระยะเวลาอันยาวนาน โดยหวังว่าทุกสิ่งทุกอย่างได้รับการอภัยแล้ว

Do not cast your pearls before swine. อย่าเอาของ
ดีมีค่าให้แก่ผู้ที่ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งนั้น เท่ากับเสียประโยชน์เปล่า

Do not cut off your nose to spite your face.
อย่าทำสิ่งใดในเวลาโกรธหรือต้องการแก้แค้น ซึ่งมีแต่จะทำให้ตนเองได้รับความเดือดร้อน
เสียหายมิใช่คนอื่น

When the cat is away the mice will play. เป็นความ
เปรียบเทียบให้เห็นภาพ เวลาเจ้านายหรือผู้มีอำนาจไม่อยู่ คนใต้บังคับบัญชาจะทำอะไรตามใจชอบ
เป็นการถือโอกาส

1.8 สุภาษิตอังกฤษที่มีการใช้ประโยคแบบ Subject + VERB TO BE +
Complement เมื่อต้องการสื่อความหมายอย่างตรงไปตรงมา และง่ายต่อการเข้าใจ
ตัวอย่าง เช่น

Brevity is the soul of wit.

Life is sweet.

Seeing is believing.

2. พิจารณาจากการใช้เสียงสัมผัส การคล้องจอง ท่วงทำนอง และจังหวะ

ผู้วิจัยได้จัดแบ่งสุภาษิตอังกฤษออกตามลักษณะของทำนองเสียง (Intonation)

ดังนี้คือ

2.1 สุภาษิตที่มีเสียงเน้นหนักที่คำแรก และมีการหยุดเว้นวรรค (Juncture)

หลังคำแรก แล้วจบลงด้วยระดับเสียงต่ำ (low pitch) ตัวอย่างเช่น

Absence / makes the heart grow fonder.

Courtesy / costs nothing.

Money / burns a hole in the pocket.

Strike / while the iron is hot.

2.2 สุภาษิตที่มีน้ำหนัก ท่วงทำนอง จังหวะ สมดุลย์กันระหว่างช่วงแรก และช่วงหลังของสุภาษิต พร้อมทั้งมีเสียงสัมผัสสระหรือสัมผัสพยัญชนะ ภายในสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

Love me little, love me long.

In for a penny, in for a pound.

Speech is silver, silence is golden.

2.3 สุภาษิตที่มีคำขยาย (Modifier) อยู่หน้าคำนามหลัก ตามด้วยการหยุดเว้นวรรค (Juncture) หลังคำนามนั้น และจบลงด้วยเสียงระดับต่ำ คือมีการเน้นเสียงดังนี้

All cats / are gray in the dark.

Well begun / is half done.

A soft answer / turneth away wrath.

2.4 สุภาษิตอังกฤษที่มีทำนองเสียงชนิดต่ำลง (Falling Intonation) เนื่องจากคำสุดท้ายของสุภาษิต มีมากกว่า 1 พยางค์ และเสียงเน้นหนักของคำไม่ได้อยู่

ที่พยางค์สุดท้าย เช่น

Experience is the mother of wisdom. ↓

Knowledge is power. ↓

No man is a hero to his valet. ↓

There is no time like present. ↓

2.5 สุภาสิตที่มีการเน้นเสียงบนคำที่เด่นหรือคำที่แสดงการห้าม เช่น

พวก Don't, never, can not ตัวอย่าง เช่น

All work and no play makes jack a dull boy.

The course of true love never did run smooth.

All's fair in love and war.

2.6 สุภาสิตอังกฤษที่มีทำนองเสียงแบบสูงขึ้น - ต่ำลง (rising - falling intonation) คือสุภาสิตที่มีอนุประโยคอยู่ในส่วนต้น แล้วตามด้วยส่วนที่เป็นประโยคหลัก ตัวอย่าง เช่น

As you make your bed, so you must lie in it. ↓

When in Rome, do as the Romans do. ↓

When the wolf comes in at the door, love creeps out of the window. ↓

When the cat is away, the mice will play. ↓

ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาสิตไทย

จากข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้จัดลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาสิตไทยตามหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. พิจารณาจากการใช้คำและความหมาย

1.1 สุภาสิตไทยที่เป็นคำสั่ง ห้ามไม่ให้กระทำ จะมีคำว่า "อย่า" ขึ้นต้นสุภาสิตอย่างชัดเจน มีอยู่บ้างที่คำว่า "อย่า" ปรากฏอยู่กลางสุภาสิต หลังคำว่า "อย่า" จะตามด้วยคำกริยาที่ห้ามการกระทำ ตัวอย่าง เช่น

อย่าข่มเขาโคชินให้กินหญ้า

อย่าสอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ

อย่าฟันผอยหาคะเข็บ

อยู่บ้านท่าน อย่างนั่งดูตาย ปั่นวันปั่นควายให้ลูกท่านเล่น

หมากก็คอกอย่าก็คตอบ

เข้าเถื่อนอย่าลืมหงา

น้ำเขี้ยวอย่าขวางเรือ

1.2 สุภาษิตไทยที่เป็นคำสั่งแนะนำให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะกล่าวขึ้นต้นด้วยคำกริยาอย่างชัดเจน และเป็นที่น่ารักกันโดยทั่วไปว่า สุภาษิตนี้เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ควรปฏิบัติตาม ตัวอย่าง เช่น

กันไว้ดีกว่าแก้

เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด

คบคนให้คูกหน้า ซื่อผ้าให้คูกเนื้อ

ดักลอบให้หมั่นกู่ เจ้าชู้ให้หมั่นเกี้ยว

ดักน้ำใส่กระโหลก ชะโงกดูเงา

1.3 สุภาษิตไทยที่มีการซ้ำคำภายในสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

ไถ่งามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง

ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า

หุงข้าวประชิดหมา บึงปลาประชิดแมว

ไม่มีมูลผอยหมาไม่ชี้ ไม่มีหน้เขาไม่หวง

1.4 สุภาษิตไทยที่ใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือคำตรงข้ามเพื่อความไพเราะสละสลวยทางด้านภาษา ตัวอย่างเช่น

คนในอยากออก คนนอกอยากเข้า

รักยาวให้สั้น รักสั้นให้ต่อ

ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร

สวรรค์ในอก นรกในใจ

คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ

1.5 สุภาษิตไทยที่ใช้คำที่มีความหมายคล้ายตามกันหรือมีความสัมพันธ์กัน ภายในสุภาษิต เช่น คำว่า น้ำตาลกับมด ในสุภาษิต "น้ำตาลโกสั้มด" คำว่า น้ำกับเรือ และเสื่อกับป่า ในสุภาษิต "น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า" คำว่า วัวกับควาย ในสุภาษิต "ความวัวยังไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก" คำว่า ปากกับห้อง ในสุภาษิต "ตามใจปาก ลำบากห้อง" คำว่า ล้นกับพัน ในสุภาษิต "ล้นกับพันยังรู้จักกระทบกัน"

1.6 สุภาษิตไทยที่ใช้ความเปรียบเทียบบุคคลาธิษฐาน คือ ให้สัตว์หรือวัตถุ หรือความคิดแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างเป็นบุคคล มีปรากฏอยู่ในข้อมูลครั้งนี้เพียงบทเดียว คือหน้าต่างมีหู ประตุมือช่อง (ตา) จากพจนานุกรมสุภาษิตไทยของ เพ็ญแข วัจนสุนทร (บางเล่มใช้ว่า กำแพงมีหู ประตูมีตา เช่น หนังสือภาษา พาสาร์ของ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ) สุภาษิตนี้นำเอาคำว่า หน้าต่าง (หรือกำแพง) มาเปรียบเสมือนสิ่งที่มีชีวิตที่มีหู ที่จะฟังความลับได้ และประตูก็มีตาที่จะเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ สุภาษิตนี้เตือนให้ระมัดระวังในการพูดจา ในเรื่องที่เป็นความลับหรือเรื่องสำคัญ เพราะอาจมีผู้แอบฟังหรือแอบดูอยู่ก็ได้

1.7 สุภาษิตไทยที่มีความหมายเป็นความเปรียบเทียบตามแนวเทียบโดยการกล่าวถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้สิ่งอื่นแทน ตัวอย่างเช่น

เข็นครกขึ้นภูเขา เมื่อหมายถึง การทำงานที่ยาก ต้องใช้ความพยายามอย่างมาก

งมเข็มในมหาสมุทร เมื่อต้องการจะบอกว่าการหาสิ่งที่เล็กมาก ลำบากแก่การหา เป็นการพันวิสัยที่จะพบ

ต้ำน้ำพริกละลายแม่น้ำ หมายถึง การลงทุนมากมายโดยได้ประโยชน์ไม่คุ้มกับที่ต้องเสียไป

อย่าขี่ช้างจับต๊กแตน เมื่อหมายถึง อย่าใช้วิธีการรุนแรงหรือยุ่งยาก ในการทำสิ่งที่เล็กน้อย ซึ่งจะเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ และได้ประโยชน์ไม่คุ้มกับที่เสียไป

1.8 สุภาษิตไทยใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ (ดูร้าย) เมื่อต้องการกล่าวถึงคนไม่ดี คนพาล เช่น หมา เสือ จระเข้ ในการกล่าวถึง คนดูร้าย คนไม่ดี คนพาล คนมักอวดตัวเอง

คนที่เราไม่ชอบหน้า หรือคนที่มึนตราดต่อผู้อื่น เช่น หมากัดคอกำกักคอบ หม่าซี่ไม่มีใครยกหาง
หมาเห่าใบตองแห้ง หมาลอบกัด เล่นกับหมาหมาเลียปาก หน้าเนื่อใจเลื้อ หนีเสือปะจระเข้
อย่าเลี้ยงลูกเสือลูกจระเข้ อย่าหมิ่นเสือพอม ปล่อยเสือเข้าป่า อย่าสอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ
อย่าฝากเนื้อไว้กับเสือ

2. พิจารณาจากการใช้เสียง สัมผัส การคล้องจอง ท่วงทำนอง จังหวะ

2.1. สุภาษิตไทยที่มีเสียงสัมผัสสระคล้องจองระหว่างคำ 2 คำ ในแต่ละบท และช่วงแรกกับช่วงหลังของสุภาษิต มีท่วงทำนองและจังหวะที่สมดุลงกัน ตัวอย่างเช่น

คนเคียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย (หาย - ตาย)

แหวนดีเพราะหัว ผัวดีเพราะเมีย (หัว - ผัว)

ควัว (ข้าง) คูที่หาง กูนางคูที่แม่ (หาง - นาง)

ดักลอบให้หมั่นกู เจ้าชู้ให้หมั่นเกี้ยว (กู - ชู้)

2.2. สุภาษิตไทยที่มีสัมผัสพยัญชนะหรือสัมผัสอักษรภายในสุภาษิตคือ ใช้พยัญชนะ
เสียงเดียวกัน แม้จะมีเสียงสระต่างกัน ตัวอย่างเช่น

ใกล้เกลือกินด่าง (เสียง ก)

เข็นครกขึ้นภูเขา (เสียง ข, ค)

โลกมากลากหาย (เสียง ล)

ปากหวานกันเปรี้ยว (เสียง ป)

2.3. สุภาษิตไทยที่มีท่วงทำนอง จังหวะ สมดุลงกันระหว่างช่วงต้นและช่วง
หลังของสุภาษิต ตัวอย่างเช่น

เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม

รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ

ปล่อยเสือเข้าป่า ปล่อยปลาลงน้ำ

คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก

รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี

หวานเป็นลม ขมเป็นยา

เข้าฝูงหงส์เป็นหงส์ เข้าฝูงกาเป็นกา

การวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม
ที่ปรากฏอยู่ในสุภาหิตอังกฤษและสุภาหิตไทย

๑- สังคมและวัฒนธรรม

สังคมคัมภีร์มนุษย์เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ สังคมจะไม่มีชีวิต ไม่มีหัวใจ ไม่มีความรู้สึก และความคิดอ่าน ถ้าหากปราศจากมนุษย์ เมื่อเราพูดถึงสังคมเรานึกถึงกลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกัน เป็นกลุ่มเป็นก้อน เช่นสังคมของคนไทย สังคมของคนจีน สังคมชาวอาหรับ เป็นต้น ในการศึกษา สังคมมนุษย์ จำเป็นต้องศึกษาวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมย่อมสะท้อนให้เห็นสังคม สภาพความเป็นอยู่และจิตใจของมนุษย์ผู้เป็นเจ้าของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมกับสังคมมนุษย์เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน 2503) กล่าวว่า "ที่ใดมีวัฒนธรรมที่นั่น ก็มีสังคม ที่ใดมีสังคมที่นั่นก็มีวัฒนธรรม วัฒนธรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีสังคมมนุษย์ และสังคมก็จะตั้งอยู่ไม่ได้ถ้าขาดวัฒนธรรมคุ้มครอง" วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตมนุษย์ โดยแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมของตนเอง เพราะมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มสังคม

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน 2503) ได้อธิบายว่า วัฒนธรรม คือการคิดเห็น ความรู้สึก ความประพฤติ และกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ ในส่วนรวม คงรูปเป็นพิมพ์เดียวกัน และแสดงออกมาให้เห็นเป็นภาษาศิลปะ ความเชื่อถือ ระเบียบ ประเพณี เป็นต้น

โดยเนื้อหา วัฒนธรรมเป็นเรื่อง "ความเป็นจริง" อันปรากฏอยู่ในทุกยุคทุกสมัย ทุกวัฒนธรรมมีการใช้ค่านิยมหรือคุณค่าในพฤติกรรมต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน ในบางวัฒนธรรม เช่น พวกเอสกีโม การปล่อยปลาละเลย ผู้สูงอายุ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย หรือ พ่อ แม่ ถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาไม่เป็นการผิดทั้งทางศีลธรรมหรือประเพณีแต่อย่างใด ตรงข้ามกับสังคมจีนหรือสังคมไทย ซึ่งวัฒนธรรมในการยกย่องบรรพบุรุษถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ผู้ไม่ปฏิบัติตามถือว่าทำผิดอย่างร้ายแรง ถูกตำหนิว่าเป็นผู้ไม่มีความกตัญญู คนจีนถือเป็นเรื่องสำคัญมาก แม้เมื่อบรรพบุรุษสิ้น

ชีวิตไปแล้วก็ยังมีประเพณีการไหว้บูชาวิญญาณโดยการ เช่น สรวง ด้วยอาหาร และสิ่งของต่างๆ การที่มนุษย์ในสังคมต่าง ๆ มีแบบแผนวิธีการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง นั้น ทางมานุษยวิทยาถือว่าเป็นลักษณะธรรมชาติของความแตกต่างไม่คิดว่าวัฒนธรรมหนึ่งสูงกว่า ต่ำกว่า หรือล้ำหลังกว่าอีกวัฒนธรรมหนึ่ง การมองวัฒนธรรมอื่นแค่เปรียบเทียบกับวัฒนธรรม ของชาติตน เป็นการมองอย่างมีอคติซึ่งเรียกความรู้สึกเช่นนี้ว่า Ethnocentrism เป็น ความรู้สึกที่เกิดกับมนุษย์ที่มีความคุ้นเคยเฉพาะวัฒนธรรมของชาติตน มีประสบการณ์แคบ จึงมี การตัดสินว่าวัฒนธรรมของชาติตนเท่านั้นที่ถึงมาถูกต้อง ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะนำไปสู่การแบ่งแยก เช่น การถือผิวได้

เราอาจศึกษาวัฒนธรรมได้จากวิชาการหลายสาขา เช่น มานุษยวิทยา สังคมวิทยา และวรรณคดี โดยเฉพาะวรรณคดีประเภทคำสอน (Didactic Literature) หรือ ธรรมนิยาม (Moralistic Literature) ซึ่งเกิดจากการรวบรวมคติในการดำรงชีวิต อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถอยู่ได้อย่างเป็นสุข วรรณคดีประเภทนี้ได้แก่ นิทาน คติธรรม และสุภาษิตต่าง ๆ (กองวัฒนธรรม 2504)

ด้วยเหตุที่สุภาษิตสามารถบ่งสภาพสังคมและวัฒนธรรมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการ ศึกษาลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทย โดยพิจารณา จาก สุภาษิตทั้ง 7 หมวด ดังได้กล่าวไว้แล้วตั้งแต่หน้า 20 ถึงหน้า 37

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสุภาษิตอังกฤษ

คำสอนที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตมักเป็นการกระทำที่มีผู้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาช้านานแล้ว และเมื่อสุภาษิตเป็นสิ่งที่รู้จักและรับรองกันโดยทั่วไปเช่นนี้ สุภาษิตย่อมเป็นกระจกส่องให้เห็น ลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ ได้ แต่ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมเท่าที่ปรากฏ อยู่ในสุภาษิต จากข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดนั้น เป็นอย่างไร และได้พบลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ของคนตะวันตกตามที่ปรากฏอยู่ในหมวดหมู่ทั้ง 7 ดังต่อไปนี้คือ

1. ในด้านสังคม ประเพณี ความเป็นอยู่ ความรักและการแต่งงาน ผู้วิจัยได้พบลักษณะสำคัญบางประการของสังคมตะวันตกดังนี้คือ

1.1 คนตะวันตกเห็นความสำคัญของการปรับตัวเมื่อไปอยู่ ณ ที่ใดก็จะต้องพยายามคิดหาวิธีการที่จะทำให้ตนปลอดภัย ปราศจากอันตราย นอกจากนั้นยังให้ความเคารพต่อกฎหมายของบ้านเมืองนั้น ๆ ด้วย สังเกตได้จากสุภาษิตที่ว่า "When in Rome, do as the Romans do." ลักษณะเช่นนี้ทำให้คนตะวันตกจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมที่เขาเข้าไปอยู่ เพื่อความอยู่รอด สุภาษิตอีกบทหนึ่งมีสัมพันธ์กัน และแสดงลักษณะที่ว่าคนตะวันตกเคารพกฎหมาย ประเพณี และความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น คือ "So many countries, so many customs."

1.2 คนตะวันตกชอบผลบุญ ชอบใช้ชีวิตให้ตื่นเต้น เห็นว่าชีวิตเป็นสิ่งที่น่าอภิรมย์ จึงพยายามตักตวงเวลาและโอกาสที่ดีในชีวิตของตนให้มากที่สุด ชอบใช้ชีวิตอย่างคุ้มค่า เพราะเห็นว่าชีวิตนั้นสั้นนัก และชีวิตควรมีหลายรสชาติ ดังสุภาษิตที่ว่า "Life is sweet และ Variety is the spice of life." ดังนั้นจึงมักเห็นว่าคนตะวันตกนิยมการเดินทางท่องเที่ยว และผลบุญไปในที่ต่าง ๆ อยู่เสมอ

1.3 คนตะวันตกมีนิสัยไม่ชอบเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น แม้บ้านจะอยู่ใกล้ชิดติดกันก็ตาม แต่จะไม่เข้าไปยุ่งจุ่นจวนในเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น เพราะมีสุภาษิตที่ว่า "A hedge between keeps friendship green. และ Love your neighbour, yet pull not down your fence."

1.4 คนตะวันตกเห็นความสำคัญและอำนาจของความรัก คนตะวันตกถือว่าความรักสร้างความงดงามให้แก่ทั้งจิต ทำให้โลกไม่หยุดนิ่ง ดังสุภาษิตที่ว่า "It is love that makes the world go round." ความรักสร้างความรู้สึกให้สูงส่ง คำสอนทางศาสนากล่าววว่า ความรักสร้างความเชื่อ และสามารถกลบล้างความผิดได้ รักแท้ย่อมมีอุปสรรค แต่ความรักก็มีอำนาจเข้มแข็ง มีพลังเหนือโชครวน หรือสิ่งกีดขวางใจ ๆ ดังสุภาษิตที่ว่า "The course of true love never did run smooth." "Love will find a way." และ "Love laughs at locksmiths." ในวรรณคดีของคนตะวันตกมักจะแสดงให้เห็นถึงอำนาจของความรักอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น โรเมโอและจูเลียต ของเชกสเปียร์ นอกจากนั้นยังมีประเพณีที่ให้ความสำคัญแก่เรื่องของความรักสืบเนื่องต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้คือ ทุก ๆ ปีในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ จะถือเป็น "วันแห่งความรัก" และเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลก

1.5 คนตะวันตกถือว่า การแต่งงานเป็นการเสี่ยง เพราะคู่แต่งงานจะไม่สามารถบอกได้ว่าล่วงหน้าเลยว่า ผู้ที่จะมาเป็นคู่ชีวิตในอนาคตนั้น เป็นคนชนิดใดคนกว่าจะได้แต่งงานอยู่กับกันแล้ว จึงจะรู้อุปนิสัยใจคอและความประพฤติที่แท้จริง ดังนั้นชาวตะวันตกจะไม่รีบด่วนแต่งงาน เพื่อป้องกันการเสียใจในภายหลัง ดังปรากฏในสุภาษิตที่ว่า "Marriage is a lottery และ Marry in haste, and repent at leisure." และชาวตะวันตกจะไม่ปล่อยให้การแต่งงานเป็นเรื่องของโอกาสหรือดวงเป็นอันขาด เพราะถือว่าเป็นการเสี่ยงที่ไม่คุ้มค่า ดังนั้นจะสังเกตเห็นได้ว่า คนตะวันตกนิยมการอยู่กับกันก่อน เพื่อเรียนรู้อุปนิสัยใจคอและความประพฤติของกันและกันก่อนการแต่งงานมากขึ้น เพราะไม่ต้องการให้เกิดความเสียใจขึ้นหากทั้งคู่ไม่รู้อุปนิสัยที่แท้จริงของกันและกันก่อน การแต่งงานโดยไม่รู้จักตัวเห็นของกันและกัน และขาดการเรียนรู้ที่จะยอมรับลักษณะนิสัยบางประการของกันและกัน รวมทั้งความพร้อมของทั้งสองฝ่าย ย่อมก่อให้เกิดความผิดหวังและเสียใจอย่างใหญ่หลวงได้ในภายหลัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีใครปรารถนา

2. ในด้านการดำรงชีวิต การทำงาน ความประพฤติ

สุภาษิตในหมวดนี้ สะท้อนให้เห็นลักษณะบางประการของคนตะวันตกได้ว่า

2.1 คนตะวันตกเป็นคนมีความรับผิดชอบต่องานสูง ทำงานจริงจัง ถือเรื่องงานเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มิใช่สักแต่พูดอย่างเดียว ดังสุภาษิตที่ว่า "Deeds, not words." "Actions speak louder than words." และ "practice makes perfect." ในการทำงานเขาจะตั้งใจทำอย่างดี พยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และไม่ทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน เพราะจะทำให้ไม่สำเร็จสักอย่างเดียว หรือได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร ดังสุภาษิตที่ว่า "well begun is half done." และ "He who begins many things, finishes but few." และยังถือว่า ความผิดพลาดในการทำงานเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์ และคนที่ไม่เคยทำอะไรผิดก็คือคนที่ไม่เคยทำอะไรเลย ดังสุภาษิตที่ว่า "To err is human." และ "He who makes no mistakes makes nothing." ดังนั้น แม้ว่าจะมีความยากลำบากหรืออุปสรรคมากสักเท่าใด คนตะวันตกก็ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนอยากที่จะลอง อยากที่จะพิชิตชัยชนะ และความสำเร็จในนี้ไปเลย ดังสุภาษิตที่ว่า "Through hardship to the stars." เมื่อมีโอกาสที่มาถึงตัว

ชาวตะวันตกจะไม่ปล่อยให้โอกาสผ่านไปเฉย ๆ แต่ละรับตักตวงให้ได้ผลประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.2 คนตะวันตกเป็นคนที่มีความรอบคอบในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การปฏิบัติตน เรื่องการทำงาน เรื่องความหวัง เรื่องการวิพากษ์วิจารณ์ คำหาผู้อื่น หรือแม้ แต่การแต่งงาน คนตะวันตกมักมีความละเอียดถี่ถ้วนรอบคอบ ถัดก่อนทำเสมอในทุกเรื่องของ ชีวิต ว่ามีผลดีมากกว่าผลเสีย หรือผลเสียมากกว่าผลดี หรือถ้าทำอะไรลงไปผลที่จะได้รับใน เวลาต่อมา จะเป็นประโยชน์หรือโทษต่อตน สุภาษิตที่สอนในเรื่องความรอบคอบในการปฏิบัติตน ต่อผู้อื่น เพื่อประโยชน์ต่อตนเองในภายหลังก็คือ "Do as you would be done by." และในการทำงานจะต้องรอบคอบว่าผลที่ตนได้รับจะเป็นอย่างไรนั้น ก็มีสุภาษิตที่ว่า "As you make your bed, so you must lie in it." ก่อนที่จะตำหนิผู้อื่นก็ดูที่ตัวเอง เสียก่อน เช่น สุภาษิตที่ว่า "Know your fault before blaming others for theirs " สุภาษิตอีกบทหนึ่งที่แสดงให้เห็นความรอบคอบของคนตะวันตกคือ "Hope for the best and prepare for the worst."

3. ในด้านความรู้สึกอารมณ์ จิตใจ การศึกษาอบรม

ลักษณะที่พบ จากสุภาษิตหมวดนี้คือ

3.1 คนตะวันตกให้ความสำคัญต่อสุขภาพทางกายและทางใจ เพื่อให้ร่างกาย และจิตใจสดชื่น เบิกบานหลังจากทำงานอย่างตรากตรำแล้ว คนตะวันตกมักจะหาโอกาสพักผ่อน ทหาความบันเทิงและการละเล่น เพื่อให้สมองได้ผ่อนคลายความเครียดบ้าง และร่างกายจะได้ มีกำลังและสดชื่นแจ่มใสขึ้นกว่าเดิม และมีกำลังใจที่จะกลับมาทำงานอย่างหนักอีกครั้งหนึ่ง ทำให้ เป็นผลดีต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ รวมทั้งการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย จะเห็น ได้ว่า การกีฬาและการละเล่น สถานที่พักผ่อน สถานที่ท่องเที่ยวได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง โดยทั่วไป สุภาษิตที่กล่าวถึงความสุขทางใจที่ปรากฏในข้อมูลครั้งนี้คือ "A contented mind is a perpetual feast." และ "It is a sad heart that never rejoices." สุภาษิตอีกบทหนึ่งที่สนับสนุนคำกล่าวนี้ก็คือ "All work and no play makes Jack a dull boy." แต่สุภาษิตบทนี้ปรากฏอยู่ในหมวดการทำงานและการปฏิบัติตน นอกจากนี้คนตะวันตกยังถือว่าการได้รับประทานอาหารรสอร่อยก็เป็นความสุขอย่างหนึ่ง จึงมี

ปรากฏเป็นสุภาษิตที่ว่า "The way to a man's heart is through his stomach."

3.2 คนตะวันตกยกย่องคนที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีสติปัญญา และความรอบรู้ เพราะถือว่าความรู้คืออำนาจ จากสุภาษิตที่ว่า "Knowledge is power." ชาวตะวันตกให้ความสำคัญแก่การศึกษาชั้นควาอบรม และการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งยกย่องผู้มีสติปัญญา และมีประสบการณ์ดังสุภาษิตที่ว่า "Experience is the mother of wisdom." และ "Experience is the teacher of fools."

4. ในเรื่องของมนุษยครอบครัว

สุภาษิตในหมวดหมู่นี้ แสดงให้เห็นว่าคนตะวันตกมีลักษณะ

4.1 รักครอบครัว รักบ้าน ให้ความสำคัญแก่ครอบครัว ถือว่าบ้านและครอบครัว เป็นศูนย์รวมทางจิตใจที่สำคัญของทุกคนในครอบครัว ความสุข ความอบอุ่นและที่พึ่งทางใจย่อม เกิดจากบ้านก่อน ดังปรากฏในสุภาษิตที่ว่า "Charity begins at home." ไม่ว่าจะไป หิที่ไหนก็ตามบ้านย่อมดีที่สุดในบ้านของคนอังกฤษคือ วังของเขา ดังสุภาษิตที่ว่า "An English man's house is his castle." ดังนั้น บ้านของคนตะวันตกจึงได้รับการดูแลตกแต่งให้ สวยงาม สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยอยู่เสมอ เพื่อความสุขกายสบายใจ และเพื่ออนามัย ที่ดีของผู้อยู่อาศัยในครอบครัว บ้านของคนตะวันตกจึงเป็นวิมานของเขา และเขาจะรู้สึกเป็น หัวของตัวเองอย่างเต็มที่ มีอำนาจที่จะทำอะไรก็ได้ภายในบ้านของตัวเอง โดยไม่ต้องมีความรู้สึก อึดอัด หรือหวาดกลัวต่อบุคคลอื่น และยังถือว่าไม่มีที่ไหนจะดีไปกว่าบ้าน จากสุภาษิตที่ว่า "There is no place like home."

4.2 ชีวิตในครอบครัว สามมีอำนาจหรือการปกครองเหนือภรรยาแม้สังคม ตะวันตกจะได้ชื่อว่า ชายและหญิงมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกันก็ตาม แต่ความเป็นจริงในชีวิต ครอบครัว ภรรยาจะต้องอยู่ใต้การปกครองดูแลจากสามี สุภาษิตที่แสดงว่าสามีต้องอยู่เหนือ ภรรยาก็คือ "It is a sad house where the hen crows louder than the cock." และถ้าสามีดีก็จะทำให้ภรรยาดีไปด้วย ดังสุภาษิตที่ว่า "A good husband makes a good wife" ชาวตะวันตก ผู้เป็นสามีต้องแสดงบทบาทที่มีความรับผิดชอบในการหาเงิน เลี้ยงภรรยาและบุตร ผู้เป็นภรรยาจะต้องปรนนิบัติ เชื้อทั้งสามีทุกประการ และภรรยาจะต้อง รับผิดชอบในงานบ้านทุกอย่างดังสุภาษิตที่กล่าวไว้ว่า "Men make houses, women make

homes. ๓๐ และบุคคลที่สำคัญที่สุดของบ้าน คือ พ่อ ในสุภาษิตอังกฤษจึงมีคำกล่าวที่ว่า "Like father, like son." พ่อเป็นอย่างไรลูกก็เป็นอย่างนั้น แสดงให้เห็นว่าพ่อมีอิทธิพลต่อลูกมากกว่าแม่ คนตะวันตกผู้เป็นพ่อมักจะอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้และใกล้ชิดกับลูกมากกว่าแม่ และในการอบรมสั่งสอน หรือลงโทษบุตรมักเป็นหน้าที่ของพ่อ ดังคำกล่าวในคัมภีร์ทางศาสนาว่า "มีบุตรคนใดเล่าที่บิดาไม่ได้สอนเขาบ้าง"

4.3 คนตะวันตกเป็นคนที่มีความอยากรู้อยากเห็นสูง กระตือรือร้น ช่างสังเกต กล้าแสดงออกมีความเป็นตัวของตัวเองมาก แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา คนตะวันตกมักจะอบรมให้เด็กมีความกล้าเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงออก เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างด้วยตนเอง ดังนั้นคนตะวันตกตั้งแต่วัยเด็ก เรื่อยมา จึงมักชอบลองในสิ่งๆ ที่ตนเองยังไม่รู้เสมอ เพราะถือว่า "ไม่เรียนก็ไม่รู้ ไม่ดูก็ไม่เห็น ไม่ทำก็ทำไม่เป็น" ดังนั้นจึงมีสุภาษิตอังกฤษบทหนึ่งที่ว่า "A burnt child dreads the fire." ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพเด็กตะวันตกที่กล้าทำ กล้าแสดงออกด้วยความอยากรู้อยากเห็นมาก สุภาษิตอีกสองบทที่สะท้อนให้เห็นว่าคนตะวันตกนิยมคนที่มีความกล้าหาญ กล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง ก็คือสุภาษิตที่ว่า "Faint heart ne'er won fair lady." และ "He that would the daughter win, must with the mother first begin."

4.4 คนตะวันตกเป็นผู้ที่ยอมรับความจริง ยอมรับในเรื่องข้อจำกัดของความ สามารถตามสภาพความเป็นจริง เช่น ยอมรับว่า เด็กก็ห้องประพฤตินิยมเด็กดังสุภาษิตที่ว่า "Boys will be boys." เขาจะไม่คาดหวังให้เด็กแสดงพฤติกรรมอย่างผู้ใหญ่ แต่ถ้าวัยเด็กคนใดมีความสามารถทำได้ก็เป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าไม่สามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างถูกต้องเหมือนผู้ใหญ่ เขาก็จะยอมรับว่า เพราะเด็กก็เป็นเด็กวันยังค่ำ เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็ก ๆ

5. ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย - วาจา

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์สุภาษิตในหมวดนี้ พบลักษณะของคนตะวันตกดังนี้คือ

5.1 คนตะวันตกคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตประจำวันของตนเองอย่างมาก เรื่องความปลอดภัยของชีวิต และทรัพย์สินถือเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นมากดังนั้นจึงเกิดมีการประกันสุขภาพ ประกันสังคม และเรื่องสวัสดิภาพต่าง ๆ เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคง และความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตให้แก่เขา ตัวอย่างสุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกอบอุ่น

และปลอดภัยก็คือ "Two heads are better than one." และสุภาษิตที่ว่า "Don't poke your nose to other men's affair." เพราะการเข้าไปยุ่งในเรื่องของผู้อื่นอาจทำให้ตนเองได้รับอันตรายก็ได้ นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การที่คนตะวันตกจะทำอะไรก็มักจะคำนึงถึงความปลอดภัยอยู่เสมอ ดังกล่าวที่ว่า "จะทำอะไรก็ขอให้ปลอดภัยไว้ก่อน" สุภาษิตอีกบทหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องนี้ ก็คือ "If you can not bite never show your teeth."

5.2 คนตะวันตกไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ แต่จะพยายามทุกวิถีทางที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ ดังสุภาษิตที่ว่า "Never say die" ตัวอย่างของนักคิดคนหนึ่งชื่อ มูซา ชาวอาหรับ สามารถทำทะเลทรายให้มีชีวิตขึ้นทั้ง ๆ ที่ไม่เคยปรากฏว่ามีพืชใดงอกขึ้นมาก่อนเลย เขาพบความสำเร็จ เพราะว่า เชื่อว่าจะสำเร็จ และเขาก็พยายามจนสำเร็จ บัดนี้ทะเลทรายกว่า 40,000 เอเคอร์ ได้กลายเป็นสวนและที่ขั้วหมูเขียวคลุมทรายที่เคยแห้งผากทั่วไป (นอร์แมน วินเซนต์ พิล 2523 : 41) เพราะเขาไม่เคยพูดว่า "ทำไม่ได้"

6. พิจารณาจากหมวดเกี่ยวกับเครื่องใช้และเงิน

สุภาษิตหมวดนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะของคนตะวันตกที่ว่า

6.1 คิดถึงเรื่องทุนและผลที่ได้รับเป็นที่ตั้ง คนตะวันตกมักคิดว่าการที่เขาลงมือทำอะไรลงไปสักอย่างหนึ่งนั้น ผลที่ได้รับจะคุ้มค่าหรือไม่ หรือว่า เสียเวลาและแรงงานหรือเงินทองไปโดยเปล่าประโยชน์ สุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นในเรื่องทุนและผลที่ได้ ได้แก่ "Money begets money" และ "You can not get water out of a stone" อีกบทหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาจะไม่ยอมลงทุนสูงเพื่อสิ่งเล็กน้อยเป็นอันขาด คือ สุภาษิตที่ว่า "Take not a musket to kill a butterfly."

6.2 มีความเคียดชังหนักแน่นในการตัดสินใจ เมื่อตั้งใจทำอะไรก็จะยืนยันจนต่อสิ่งนั้น ไม่นิยมความโลเล สุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นลักษณะนี้คือ "Still water runs deep." และสุภาษิตที่ว่า "Give us the tools, and we will finish the job."

6.3 คนตะวันตกมีนิสัยประหยัค ระมัดระวังในการใช้จ่าย ไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น คนตะวันตกมีความรอบคอบและระมัดระวัง เรื่องการใช้จ่ายเงินอย่างเห็นได้ชัดเจน ไม่นิยมความฟุ่มเฟือยนอกเหนือความจำเป็น คนตะวันตกมีนิสัยเก็บออมเงินทองไว้ใช้เมื่อถึง

ธรวาจำเป็น หรือ เพื่อพักผ่อนท้องเหี่ยวยามชรา ดังสุภาษิตที่ว่า "In for a penny, in for a pound." และ "Take care of the pence and the pound will take care of themselves " คนตะวันตกมักนำเงินไปใช้หมั้นเวียนหรือฝากไว้กับธนาคารเพื่อให้เกิดดอกผลงอกเงยขึ้นมา เขาใช้เงินอย่างประหยัดรวมถึงเครื่องใช้สิ่งของทุกชนิด พยายามใช้อย่างมีคุณภาพ เกิดประโยชน์มากที่สุดด้วยเงินทุนที่น้อยที่สุด เวลารับประทานอาหารคนตะวันตกจะรับประทานจนหมดไม่ทำให้เหลือทิ้งเป็นอันขาด ในเรื่องความประหยัดนี้เป็นที่ทราบกันดีในหมู่คนไทยว่า ถ้าหากไปบ้านคนฝรั่งโดยมิได้บอกล่วงหน้า ก็จะไม่มีการให้รับประทานเลย ซึ่งเรื่องนี้แตกต่างจากสังคมไทยอย่างมาก เพราะคนไทยไม่ว่าใครจะมาหาที่บ้านเราเวลาใดจะต้องต้อนรับอย่างเต็มที่ เลี้ยงดูเลี้ยงอย่างดี อาหารก็ต้องมีพร้อม

7. พิจารณาจากสุภาษิตที่ใช้คำเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปคือ ธรรมชาติ ชีวิต เวลา ผู้วิจัยได้ศึกษาสุภาษิตทั้งหมดที่ปรากฏในหมวดหมู่นี้ พบว่า

7.1 คนตะวันตกนิยมเรื่องการมีมารยาทเป็นสิ่งสำคัญ คนตะวันตกมักอบรมคนของเขาให้รู้จักมารยาทการวางตัวที่ดีในสังคม ความประพฤติที่ถูกกาลเทศะเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ถ้าบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามมารยาทควรถือเป็นเรื่องที่ควรตำหนิ การเรียนรู้ให้รู้จักมารยาทในการสังคมในชีวิตประจำวัน จึงเป็นเรื่องเคร่งครัดในสังคมตะวันตก จะเห็นได้ว่าเขามีแบบแผนการปฏิบัติคนให้ถูกต้องและถือเป็นผู้มีมารยาทดี น่าคบค้าสมาคมในทุกเรื่อง เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร มารยาทในการทักทายและสนทนา มารยาทที่ควรปฏิบัติในที่สาธารณะ มารยาทในการเยี่ยมไข้ เป็นต้น สุภาษิตบทที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการมีมารยาทดี คือ "Never look a gift horse in the mouth."

7.2 คนตะวันตกเห็นว่า เวลาเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ชอบการผลัดวันประกันพรุ่งเป็นคนตรงต่อเวลา ทำอะไรเป็นระเบียบและแบ่งเวลาได้ดี รู้ว่าเวลาใดควรทำอะไร สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนตะวันตก เพราะถือว่า ผู้ที่ตรงต่อเวลาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง เมื่อมีการนัดหมายใด ๆ คนตะวันตกจะต้องไปถึงให้ตรงตามเวลา ในการเลี้ยงดูเด็กของคนตะวันตก เขาจะเลี้ยงดูเด็กตามเวลาและให้อาหารเป็นเวลา นอนเป็นเวลา กินเป็นเวลา ถ้าเด็กทารกตื่นขึ้นมากลางดึกแล้วร้องไห้เพราะหิวเขาจะปลอ่ยให้เด็กร้องจนถึงเวลาแล้วค่อยให้นม เป็นต้น นี่เป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาเคร่งครัดมากใน

เรื่องเวลา สุภาษิตบทที่แสดงให้เห็นว่าคุณค่าวันตกถือว่าเวลาเป็นของมีค่า เป็นสิ่งสำคัญ คือ "Time is money. และ There is no time like present."

7.3 สุภาษิตจำนวนหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของคริสตศาสนาที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคุณค่าวันตก เช่น การปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนา ความเชื่อในเรื่องพระเจ้า ความเชื่อในเรื่องสวรรค์ สุภาษิตส่วนหนึ่งมีที่มาจากพระคัมภีร์ไบเบิล ตัวอย่างเช่น "The love of money is the root of all evil" และ "You can not serve God and mammon." การดำรงชีวิตประจำวันภายในครอบครัว การปฏิบัติตนของสามีต่อภรรยา ภรรยาต่อสามี และของพ่อแม่ต่อลูก ๆ ก็มีพื้นฐานมาจากคำสอนทางศาสนาเป็นส่วนมาก

7.4 สุภาษิตจำนวนหนึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณค่าวันตกให้โอกาสแก่ผู้อื่นเสมอ เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่เข้าเติมเวลาผิดพลาด แต่ให้โอกาสที่จะพัฒนาตนเองยิ่งขึ้น เพราะยึดหลักที่ว่า "Forgive and forget" สุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นลักษณะเช่นนี้คือ "Every dog has his day"

7.5 คุณค่าวันตกไม่ชอบบังคับจิตใจใคร รับฟังความคิดของผู้อื่น สุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นลักษณะดังกล่าวคือ "You may lead a house to the water, but you can not make him drink."

ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตไทย

1. ในเรื่องเกี่ยวกับสังคม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ มิตรภาพ ความรัก และการแต่งงาน

จากข้อมูลที่ปรากฏในหมวดหมู่นี้ ผู้วิจัยพบว่า สุภาษิตได้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมไทย ดังนี้คือ

1.1 คนไทยใจกว้าง โอบอ้อมอารี เชื้อเพื่อเผ่าแม่ มีความเป็นมิตร มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเข้มแข็ง แจ่มใส และจริงจังในการต้อนรับผู้อื่น ดังสุภาษิตที่ว่า "ประเพณีแต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ และ เอาใจเขามาใส่ใจเรา" ลักษณะนี้ก่อให้เกิดคำพูดที่ว่า คนไทยมีน้ำใจ หรือ คนไทยไม่เคยเลี้ยงน้ำใจ หรือ เรานับถือน้ำใจคนไทย

1.2 สังคมไทยมีการแบ่งชั้นวรรณะ สุภาษิตที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะดังกล่าว คือ "นายฟั่งบ่าว เจ้าฟั่งข้า และ เจ้าฟุ้งหงส์เป็นหงส์ เจ้าฟุ้งกาเป็นกา" คนไทยในสมัยก่อนมีการแบ่งชั้นวรรณะออกเป็น 4 ชั้นคือ เจ้านาย ผู้ดี โพร และทาส เจ้านายและผู้ดีเป็นพวกใช้สมองและสร้างความสำเร็จให้แก่สังคมและบ้านเมือง ไม่สมควรจะออกแรงทำการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็กลางแดดหรืองานในร่ม และไม่ว่าจะเป็งานหนักหรืองานเบา ผู้โคฟ่าฝั้นจะทำ ให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์เป็นอย่างมาก ดังนั้นเจ้านายและพวกผู้ดีจึงรวมหัวกันสร้างคติที่ว่า "เจ้านายและผู้ดีเกิดมาสำหรับเป็นนาย ส่วนโพรและทาสเกิดมาสำหรับเป็นบ่าว" และใช้ เป็นข้ออ้างอันยุติธรรมที่จะเกณฑ์ราษฎรไปเป็นบ่าวของเจ้านายและผู้ดี และมีความเหลื่อมล้ำ ค่าสูงตามชนชั้น และตามอำนาจที่มีเหนือที่ดิน ทาสมีศักดินาเพียง 5 ไร่ ซึ่งค่าสุด โพรมี ศักดินาอย่างต่ำ 10 ไร่ และอย่างสูง 25 ไร่ ต่อเมื่อรับราชการจึงจะให้ศักดินาสูงขึ้น ส่วน ส่วนชั้นเจ้านายมีศักดินาอย่างต่ำ 800 ไร่ อย่างสูงที่สุด 100,000 ไร่ และในระบบมูลนาย ถือว่า โพรทุกคนต้องมีนาย นายทุกคนต้องมีบ่าวโพรรับใช้ และประทับเกียรติยศ (ชัย เรื่องศิลป์ 2523 : 214)

1.3 คนไทยเชื่อในเรื่องบุญเพสันนิวาสน บุญกรรมนำแต่งในเรื่องคู่ครอง ดังเห็นได้จากสุภาษิตที่ว่า "คู่แล้วไม่แคล้วกัน" เรื่องความรักและการแต่งงาน คนไทยถือ ว่า คนที่รักกันแต่งงานกัน เป็นเนื้อคู่กันได้ ต้องเป็นคู่สร้างคู่สมกันมาก่อน ทั้งคู่จะต้องได้ เคยอยู่ร่วมกัน และสร้างบุญบารมีมาด้วยกันแล้วในอดีตชาติ สุภาษิตดังกล่าวสะท้อนให้เห็น ว่า เป็นเรื่องมหัศจรรย์ไม่ได้ เพราะมีกรรมเป็นเครื่องผูกพันหรือถ้าไม่เคยเป็นคู่ผัวตัวเมีย ในอดีตชาติ แต่มาพบกันเข้าในชาตินี้ ทำดีต่อกัน เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน ก็ยอมเป็นบัจจยให้ เกิด ความรัก และแต่งงานกันได้ ทั้งนี้แล้วแต่ชั้ชั้นและขนาดของกรรมที่ประกอบลงไป ความเชื่อ เช่นนี้ มาจากหลักคำสอนของพุทธปรัชญาที่ว่า "บุญเพ ว สันนิวาสน ปจจุบุญนหิตเนน วา... คนเราจะรักกันหรืออยู่ร่วมกันเป็นผัวเมีย เพราะอะคัยกรรมสองสถานอย่างหนึ่งคือ บุญเพสันนิวาสนหรือไม่ก็ได้มีการเกื้อหนุน จุนเจือ ช่วยเหลือกันในปัจจุบัน"(สิทธ์ บุตรอินทร์ 2523 : 27, 28) บุญกรรมในลักษณะนี้ มนุษย์ไม่สามารถฝืนหรือหลีกเลี่ยง หรือ เปลี่ยนแปลง หรือต่อรองได้ มีอยู่ทางเดียวคือ การยอมรับผลบุญกรรมนั้นต่อไปโดยศุขญี และไม่ใช่ว่าเฉพาะเรื่องการครองรักครองเรือนเท่านั้น แต่รวมถึงเรื่องต่าง ๆ ทุกแง่ทุกมุมของ

ชีวิต เช่น เรื่องความมีความจน ความซื่อเห่ ความสวย ความต่ำต้อย หรือความมีเกียรติ
ในสังคม เหล่านี้เพราะ บุญกรรมในอดีตเป็นตัวกำหนด ปรากฏในหมวดที่ 2 ก็มีเช่น สุภาสิต
ที่ว่า "แข่งเรือแข่งแพแข่งไต้ แข่งบุญวาสนาแข่งไม่ได้"

1.4 สังคมไทยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน สุภาสิตที่สะท้อนให้เห็นความ
เป็นอยู่ของไทยในสมัยก่อน ได้แก่ "คนหัวกลางศาลา มาขอขมาที่บ้าน และ เจ้าวัดไม่ตี
หลวงชีสกปรก" คนไทยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ผูกพันกับวัด ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในพุทธศาสนา
คนไทยนิยมทำบุญตักบาตรและพบปะชุมนุมกันที่วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่มิเทศกาลหรือ
วันสำคัญทางศาสนา และชีวิตคนไทยผูกพันอยู่กับวัดตลอดเวลาตั้งแต่เกิด พ่อแม่มักนิยมให้เจ้า
อาวาสหรือภิกษุที่ตนเคารพนับถือตั้งชื่อให้ลูก พอโตขึ้นมักไปเรียงหนังสือที่วัด เล่นที่วัด
เป็นเด็กวัด เป็นลูกศิษย์พระ มีการบวชเณร บวชนาค ทำบุญต่าง ๆ ก็ต้องเกี่ยวข้องกับวัด
กับการนิมิตพระภิกษุตลอดเวลา เมื่อถึงเวลาตายก็มีการสวด การเผาศพ กันที่วัด เรียกว่า
วัดมีประโยชน์และเป็นหนึ่งในทางจิตใจต่อคนไทยอย่างมาก

2. ในเรื่องเกี่ยวกับการดำรงชีวิต ความทุกข์-สุข ความตาย ความหวัง
ความผิดพลาด

ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลสุภาสิตที่ปรากฏในหมวดหมู่ที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทย
ดังนี้คือ

2.1 สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม สุภาสิตไทยที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ
นี้ได้แก่ "หวานที่ซิดได้ผลอย่างนั้น และ ความว้าวยังไม่ทันหาย ความควายเขามาแทรก"
คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในทางเกษตร การเกษตรกรรมของไทยเป็นวิถีชีวิตที่สอดคล้อง
เข้าไปในแนวความคิดในกิจกรรมและลักษณะประจำวันของสังคมไทยตั้งแต่ต้นจนไปจนถึง
เข้านอน เช่นในการพักผ่อน ในการสนทนาปราศรัย ในกิจกรรมทางศาสนา ในนิทาน-
วรรณคดี และในเนื้อเพลง ตลอดจนธรรมเนียมการเกี่ยวพาราสิก็ล้วนแต่เกี่ยวข้องอ้างอิง
ถึงการกสิกรรม การทำนา และสภาพดินฟ้าอากาศทั้งสิ้น

2.2 คนไทยรักความสุภาพอ่อนโยน ความนิ่มนวล ไม่ชอบความก้าวร้าวรุนแรง
ไม่ชอบการหักหาญน้ำใจ ดังสุภาสิตที่ว่า "กล้านกมันกิน แต่เป็นพระชนะเป็นมาร หากนกมันกัดมวย
และ อย่าหักห้ามพราด้วยเข้า" ลักษณะหนึ่งของสังคมไทยที่เห็นได้ชัดคือ ความเป็นผู้ดี คนไทย

ส่วนมากเป็นคนสุภาพอ่อนโยน มีมารยาทดี ไม่ชอบความก้าวร้าวรุนแรง มีผู้กล่าวว่า คนไทยมีคุณสมบัติของนักการทูตมาแต่กำเนิด พุคจานี้มีมาตลอด ไม่หักหาญตัดรอนน้ำใจซึ่งกันและกัน

2.3 คนไทยมีนิสัยไม่รอบคอบ ประมาท ไม่ระมัดระวัง สิ่งเกิดได้จากสุภาษิตที่ว่า "วัวหายล้อมคอก และ ปลุกเรื่อนคร่อมตอ" คนไทยมักมีนิสัยประมาทไม่ค่อยมีความระมัดระวังและไม่คิดการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายล่วงหน้า มักปล่อยให้เหตุร้ายเกิดขึ้นก่อนและหาทางป้องกันหรือแก้ไขทีหลัง

2.4 คนไทยมีนิสัยฟุ่มเฟือยไม่รู้จักการใช้เงินอย่างประหยัด ดังสุภาษิตที่ว่า "ต้ำน้ำพริกละลายแม่น้ำ เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง ดีลอคตาช้างห่างลอคตาเส้น และเสียน้อยเสียมาก เสียมากเสียง่าย" แสดงให้เห็นว่า คนไทยทำอะไรที่ลงทุนมาก ใช้จ่ายมากอย่างไม่คำนึงถึงผลที่ได้รับว่าคุ้มกับที่ลงทุนไปหรือไม่ ความเป็นอยู่อย่างฟุ่มเฟือย

2.5 คนไทยมักตำหนิติเตียน วิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นอยู่เสมอ โดยไม่ค่อยพิจารณาถึงการกระทำของตัว ดังปรากฏในสุภาษิตที่ว่า "ติเรือหึ่งไกลน ติโชนยังไม่ทรงเครื่อง รำไม้ติโทษปีโทษกลอง และ ปลาหมอตายเพราะปาก" แสดงให้เห็นว่าคนไทยชอบตำหนิติเตียน

2.6 คนไทยนับถือผี และโชคลาง รวมทั้งอำนาจทางไสยศาสตร์ เวทย์มนต์คาถา สิ่งเกิดได้จากสุภาษิตที่ว่า "ผีบ้านไม่ตี ผีป่าก็เข้า ชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน พระศุกร์เข้า พระเสาร์แทรก" แม้สังคมจะยึดมั่นในพุทธศาสนา แต่ก็ยังคงนับถือผี และเชื่อในเรื่องโชคลางไสยศาสตร์ อีกด้วย คนไทยเชื่อว่า มีอำนาจที่อยู่เหนือปกติธรรมดา หรือเกินกว่าวิสัยสามัญของคนเราจะสัมผัสได้ด้วยหู ตา จมูก ฯลฯ อำนาจอย่างหนึ่งที่คนไทยเชื่อก็คือเรื่องผี และโชคลาง ผีมีจำนวนมากมายทั้งที่เป็นคุณและให้โทษแก่มนุษย์ ทั้งที่เป็นมิตรกับมนุษย์ และเป็นภัยแก่มนุษย์ ผีมีความรู้สึกนึกคิด มีความโกรธและโลภหลง ผีที่พิทักษ์เป็นแห่งเป็นที่ มีกายทิพย์ และมีอำนาจเหนือมนุษย์ และธรรมชาติ ผีที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์มากที่สุดคือ ผีบ้านผีเรือน ซึ่งคอยให้ความคุ้มครอง ปกป้อง พิทักษ์รักษามนุษย์ ส่วนผีป่านั้น ค่อนข้างห่างไกลจากมนุษย์ ถ้าผีบ้านไม่ตี ผีป่าก็สามารถเข้ามาทำร้ายมนุษย์ได้ (สิทธิ บุตรอินทร์ 2523 : 67) ส่วนโชคลาง คนไทยเชื่อว่าทุกคนต้องมีทั้งโชคดีและโชคร้าย คราวประสบโชคร้ายก็ให้ออกทน เพื่อที่จะพบกับโชคดีในเวลาต่อไป

3. ในเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ นิสัย ความรู้ สติปัญญา คุณภาพ

ความงาม

ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลสภาวะที่ปรากฏในหมวดหมู่นี้ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทย
ดังนี้คือ

3.1 สังคมไทยเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม จากสภาวะจิตที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว กงเวียนก่าเวียน คนดีตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้" จากปรัชญาพุทธศาสนาที่ว่า บุคคลมีกรรม เป็นเครื่องกำหนด ทำให้คนไทยเชื่อว่าใครประกอบกรรมดีย่อมได้ผลตอบแทน ใครทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่วตอบแทน คนไทยเชื่อในเรื่องบุญกรรมว่าแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรกเป็นเรื่อง ของอดีตเชื่อมโยงมาถึงปัจจุบัน และช่วงที่สองเป็นของปัจจุบันเชื่อมโยงไปสู่นาคต ช่วงที่สอง นี้โดยอาศัยเจตน์จำนงอิสระและพลังริเริ่มเป็นแนวประกอบกรรมในปัจจุบันนี้เอง มนุษย์ สามารถกำหนดชะตาชีวิตในอนาคตของตนเองได้ โดยให้กรรมในปัจจุบันเป็นพลังกำหนดชะตา ชีวิตในอนาคตของตนอีกต่อหนึ่ง คนไทยทำกรรมดี เพื่อให้คนได้ไปสวรรค์ ถ้าทำกรรมชั่ว ต้องตกนรก ดังนั้น ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ คนไทยจึงเพียรสร้างสมคุณงามความดีไว้ เป็น "เสบียงบุญ" เพื่อส่งผลให้คนได้เกิดเป็นคนมีบุญวาสนาส่งส่งในชาติต่อไป (สิทธิ บุตรอินทร์ 2523 : 27, 29)

3.2 คนไทยเคารพความคิดและความอาวุโสของผู้ใหญ่ สังเกตได้จากสภาวะจิต ที่ว่า "เดินตามผู้ใหญ่หมาไม่กัด" คนไทยเคารพผู้ใหญ่ นับถือนักย่องครูบาอาจารย์ ผู้อาวุโส เสมอบิดา มารดา มักไม่นับถือนความคิดของเด็กด้วยเห็นว่า เป็นผู้อ่อนอาวุโส ทยอยประสบการณ์ ยังไม่รู้อะไรดีพอ คนไทยที่ไม่สัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสจะได้รับคำตำหนิติเตียน และจะไม่เจริญ สืบไปเบื้องหน้า คนไทยมักเคารพกราบไหว้ผู้ใหญ่ แม้เดินผ่านก็ต้องก้มศีรษะแสดงคารวะ

3.3 คนไทยทำมาหากินเลี้ยงชีพไปวัน ๆ สังเกตได้จากสภาวะจิตที่ว่า "ตำข้าวสารกรอกหม้อ" แสดงให้เห็นนิสัยของคนไทยในเรื่องการดำรงชีพว่าจะทำเพียงพอ เพื่อปาก-ท้อง ไปเพียงแต่ละวันเท่านั้น มักจะไม่คิดเพื่อการภายหน้า ดังที่มีผู้กล่าวว่า ทำมา หากินคือ คนไทย ส่วนคนจีน ทำมาค้าขาย

3.4 คนไทยชอบผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่ตรงต่อเวลา ไม่เห็นว่าเวลาเป็น
 สิ่งมีค่า หรือเป็นเรื่องสำคัญ มักปล่อยให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ มักอึดออคในการทำงาน ชอบผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่ตรงต่อเวลาทั้งในการรับประทานอาหาร การเข้าทำงาน
 หรือนัดหมาย ทำให้เกิดคำพูดที่ว่า "มาอย่างไทย แต่ไปอย่างฝรั่ง" แสดงให้เห็นว่า คนไทย
 ชอบมาสาย ไม่ตรงต่อเวลา แต่เวลากลับ กลับอย่างฝรั่ง คือ ถึงเวลาต้องรีบกลับหรือเลิกงาน
 ดังสุภาษิตที่ว่า "ช้าเป็นการนานเป็นคุณ" และสุภาษิตที่สะท้อนว่า คนไทยชอบทำอะไรชักช้าคือ
 "ช้า ๆ ให้ความสองเล่มงาม"

4. ในเรื่องเกี่ยวกับคน ครอบครัวยุค

ผู้วิจัยพบว่า สุภาษิตในหมวดหมู่นี้แสดงให้เห็นลักษณะของสังคมไทยที่ว่า คนไทยรัก
 พวกพ้อง คำนึงถึงความเป็นพวกเดียวกัน ดังสุภาษิตที่ว่า "อย่างเห็นชู้ดีกว่าไล่" ลักษณะนี้
 ปรากฏชัดเจนไม่แต่ในสุภาษิตเท่านั้น แต่ในชีวิตประจำวันตั้งแต่ความสัมพันธ์ในครอบครัว
 ไปถึงวงงานและระดับสังคม เช่น ถ้าพรรคพวกทำความผิดก็จะช่วยวิ่งเต้นหาทางช่วยเหลือ
 อย่างเต็มกำลัง เพื่อให้หนักกลายเป็นเบาได้

5. ในด้านการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย และวาจา

ผู้วิจัยพบว่า สุภาษิตในหมวดหมู่นี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของคนไทยที่ว่า คนไทยไม่
 ชอบผู้ที่ปากกับใจไม่ตรงกัน ดังสุภาษิตที่ว่า "ปากหวานกันเปรี้ยว" "ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ"
 และ "น้ำซุ่นอยู่ใน น้ำใสอยู่นอก" คนไทยนิยมการพูดจากที่นินวล และมีความจริงใจ ไม่หลบแฉง

6. ในด้านที่เกี่ยวกับสิ่งของ เครื่องใช้ สถานที่ น้ำ ของเหลว

ผู้วิจัยพบว่า สุภาษิตไทยในหมวดหมู่นี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมไทยที่ว่า สังคมไทย
 เป็นสังคมที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกเรื่อง เช่น เรื่องการทำงาน ความเป็นอยู่ใน
 ชีวิตประจำวัน และการแข่งขันข้าวของเครื่องใช้อย่างเต็มใจ ดังสุภาษิตที่ว่า "น้ำพึ่งเรือ
 เรือพึ่งป่า และ บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น"

7. ในเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติ สัตว์ เวลา ศาสนา ศิลปะ

ผู้วิจัยพบว่า สุภาษิตในหมวดหมู่นี้ แสดงให้เห็นถึง ลักษณะสังคมไทยที่ว่า คนไทยชอบ
 ทำอะไรคนเดียว ไม่นิยมทำเป็นกลุ่ม ดังสุภาษิตที่ว่า "เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้และ

ราชสีห์สองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้" สุภาภินิสะท่อนี้ให้เห็นว่า คนไทยที่มีความสามารถพอ ๆ กัน มักจะไม่ทำงานร่วมกัน ส่วนมากจะทำงานคนเดียวอย่างอิสระเสรี ไม่ชอบรวมกลุ่มกับใคร สุภาภินิสะท่อนี้แสดงว่าคนไทยรักความอิสระไม่ชอบการบังคับคือ "อย่าข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า"

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทย ในเรื่องลักษณะเฉพาะทางภาษาของ
สุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทย และลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิต
ทั้งสอง

วิธีดำเนินการ

1. รวบรวมสุภาษิตอังกฤษ จากหนังสือ English Proverbs Explained และคอลัมน์ "Food for Thought" ในหนังสือพิมพ์ เดอะ เนชั่น รีวิว ตั้งแต่ 25 ตุลาคม 2524 ถึงกรกฎาคม 2527 และสุภาษิตไทย จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
2. จัดข้อมูลสุภาษิตอังกฤษออกเป็น 7 หมวดหมู่ โดยอาศัยแนวทางการจัดหมวดหมู่จาก บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ ได้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 156 สุภาษิต
3. นำข้อมูลสุภาษิตไทย ที่อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันกับสุภาษิตอังกฤษที่ได้คัดเลือกไว้ แล้วมาทำการศึกษาเปรียบเทียบ จำนวน 243 สุภาษิต
4. วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิต จากข้อมูลที่มีอยู่ โดยศึกษาในเรื่องของการใช้คำและความหมาย และในเรื่องเสียงสัมผัส ท่วงทำนอง จังหวะ แล้วนำเสนอการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์เป็นรายชื่อ
5. วิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย โดยพิจารณาจาก 7 หัวข้อต่อไปนี้
 - 5.1 สังคม ประเพณี มิตรภาพ ความรัก การแต่งงาน
 - 5.2 การดำรงชีวิต
 - 5.3 ความรู้สึก อารมณ์ จิตใจ การศึกษาอบรม
 - 5.4 มนุษย์ ครอบครัว เด็กและผู้หญิง

5.5 ร่างกาย วาจา

5.6 เครื่องใช้

5.7 เรื่องทั่วไป เช่น ธรรมชาติ ศาสนา ฯลฯ แล้วเสนอผลแบบพรรณนา

วิเคราะห์

6. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิเคราะห์สัทศาสตร์อังกฤษและสัทศาสตร์ไทย

ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสัทศาสตร์อังกฤษและสัทศาสตร์ไทยในด้านการใช้คำและความหมายพบว่าสัทศาสตร์ที่แสดงคำสั่ง ห้ามไม่ให้กระทำ ใช้คำว่า "Don't, Never", ขึ้นต้นสัทศาสตร์อังกฤษ และใช้คำว่า "อย่า" ในสัทศาสตร์ไทย ถ้าเป็นคำสั่งแนะนำให้กระทำทั้งสัทศาสตร์อังกฤษและสัทศาสตร์ไทย จะขึ้นต้นด้วยคำกริยาที่แนะนำอย่างชัดเจน ลักษณะที่สัทศาสตร์อังกฤษและสัทศาสตร์ไทยมีเหมือนกันคือ การใช้คำซ้ำภายใน การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งหรือคำตรงข้าม การใช้คำที่มีความสัมพันธ์กันภายในสัทศาสตร์ การใช้ความเปรียบเทียบแบบบุคลาธิษฐาน และการใช้ความเปรียบเทียบแนวเทียบเป็นสัทศาสตร์ของทั้งสองภาษามีมากกว่าการใช้คำชนิดอื่น ส่วนลักษณะหนึ่งที่สัทศาสตร์ไทยมี แต่สัทศาสตร์อังกฤษไม่มีคือ การใช้คำที่เกี่ยวกับ สัตว์ (ดูรายชื่อ) เพื่อหมายถึง คนไม่ดี และพบว่า การเข้าใจความหมายของคำในสัทศาสตร์อังกฤษมีความสำคัญมากต่อการสื่อความหมาย ในด้านการใช้เสียงสัมผัสการคล้องจองท่วงทำนอง จังหวะ พบว่า สิ่งที่สัทศาสตร์อังกฤษ ปรากฏเด่นชัด มากกว่าสัทศาสตร์ไทยคือ ลักษณะของทำนองเสียง ซึ่งประกอบด้วย Stress, Pitch และ Juncture ส่วนลักษณะที่สัทศาสตร์อังกฤษและสัทศาสตร์ไทยมีเหมือนกัน คือ การใช้เสียงสัมผัสสระ และสัมผัสอักษรภายในสัทศาสตร์ และการใช้คำที่มีท่วงทำนอง จังหวะสมดุลงันระหว่างช่วงแรกและช่วงหลังของสัทศาสตร์

ส่วนลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสัทศาสตร์ทั้งสองพบว่า สัทศาสตร์อังกฤษสะท้อนให้เห็นว่า คนตะวันตกเห็นความสำคัญของการปรับตัวเพื่อความปลอดภัย ชอบปลอดภัย ไม่ชอบเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น มีความรอบคอบในการดำเนินชีวิตมีความรับผิดชอบในการทำงานสูง หากความสุขให้ร่างกายและจิตใจ ยกย่องคนที่มีความรู้ความสามารถ รักครอบครัว รักบ้าน มีความกระตือรือร้นสูง กล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา

เป็นตัวของตัวเอง ยอมรับความจริง คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ มีความ
 เต็มซัด หนักแน่นในการตัดสินใจมีนิสัยประหยัด ตรงต่อเวลา ได้รับอิทธิพล จากคริสตศาสนา
 ในการดำเนินชีวิต ให้โอกาสแก่ผู้อื่นเสมอ ไม่ซ้ำเติมเวลาผิดพลาด ไม่ชอบบังคับจิตใจใคร
 และยินดีรับฟังความคิดของผู้อื่น

สำหรับสุภาวศิตไทย สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมและวัฒนธรรมไทย ดังนี้คือ คนไทย
 ใจกว้าง โอบอ้อมอารี มีความเป็นมิตร มีการแบ่งสถานภาพคนในสังคม เชื่อในเรื่องบุญเพ-
 สันนิवासและกฎแห่งกรรม ถือว่าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน สังคมไทยเป็นสังคมเกษตร
 คนไทยรักความสุภาพอ่อนโยนมีความนิ่มนวล ไม่ชอบก้าวร้าว แต่ก็ประมาทในการดำเนินชีวิต
 ทุ่มเทเพื่อย มักตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น นับถือผีและโชคลาง เคารพความคิดและความ
 อาวุธของผู้ใหญ่ ท่ามทหาเลี้ยงชีพไปวัน ๆ มีความรักพวกพ้อง ไม่ชอบผู้ปากกับใจไม่ตรงกัน
 สังคมไทยให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทุกเรื่อง แต่ก็ไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ชอบทำงาน
 คนเดียว

อภิปรายผล

1. เกณฑ์ที่นำมาใช้ในการแบ่งหมวดหมู่สุภาวศิตครั้งนี้ยังมีความบกพร่องในเรื่อง
 ที่ว่า เกณฑ์พิจารณาสุภาวศิตโดยดูจากคำที่ปรากฏในสุภาวศิตเป็นหลัก ไม่ได้ยึดความหมาย
 เป็นหลักอย่างเด่นชัด ทำให้การวิเคราะห์สุภาวศิตจาก 7 หมวดหมู่ ไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร
 ตัวอย่างเช่นสุภาวศิตที่ปรากฏในหมวดหมู่ที่ว่าด้วย เรื่องสิ่งของเครื่องใช้และน้ำนั้น แท้จริงแล้ว
 เป็นสุภาวศิตที่มีความหมายเกี่ยวกับเรื่องของคน การดำรงชีวิต ความเป็นอยู่ หังสั่น ทำให้
 ข้อมูลที่ควรอยู่ในหมวดหมู่เดียวกันเกิดการกระจัดกระจาย และเป็นปัญหาในการวิเคราะห์
2. ในเรื่องการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาวศิต หากได้ใช้ทฤษฎี
 ทางภาษาศาสตร์เข้ามาวิเคราะห์สุภาวศิตอังกฤษ ก็จะทำให้เป็นรูปแบบของสุภาวศิตของอังกฤษ
 ได้เด่นชัดและน่าสนใจยิ่งขึ้น
3. ในด้านการใช้คำและความหมาย ลักษณะที่เด่นชัดมากกว่าลักษณะอื่นก็คือ
 การใช้ความเปรียบตามแนวเทียบ ซึ่งปรากฏทั้งในสุภาวศิตอังกฤษและสุภาวศิตไทย และการ

ใช้คำและความเปรียบเช่นนี้ในสุภาษิตอังกฤษ นับเป็นปัญหาประการหนึ่งของผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา เช่นคนไทย เนื่องจากขาดความเข้าใจในความหมายของ คำศัพท์แต่ละคำ รวมทั้งความไม่เข้าใจสภาพของสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างละเอียดลึกซึ้งพอ ทำให้การสื่อความเข้าใจ โดยใช้สุภาษิตอังกฤษในระหว่างคนไทยเป็นไปอย่างไม่ได้ผลเท่าที่ควร ตัวอย่างเช่นสุภาษิตอังกฤษที่ปรากฏในการวิเคราะห์ เช่น "Never look a gift horse in the mouth" ถ้าผู้ฟังไม่เข้าใจว่าทำไมจึงไม่ให้มองฟันของม้าที่ได้รับเป็นของขวัญ ก็จะไม่สามารถเข้าใจความหมายที่แท้จริงของสุภาษิตบทนี้ได้ เพราะสุภาษิตบทนี้ต้องการสอนว่า อย่ามองอย่างพิลึกพิลั่นหรือตำหนิ คติเดียวในสิ่งที่ได้รับเป็นของขวัญ อีกตัวอย่างหนึ่งคือ "Don't, take your harp to the party" ถ้าผู้ฟังไม่เข้าใจความหมายของคำว่า harp ในสุภาษิตนี้ก็จะไม่สามารถเข้าใจความหมายของสุภาษิตนี้ได้เลย คำว่า harp ในที่นี้ หมายถึงการพูดซ้ำซากแต่เรื่องเดียวซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ สุภาษิตนี้จึงสอนว่า อย่าพูดซ้ำซากแต่เรื่องเดียว ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในฐานะที่คนไทยไม่ใช่เจ้าของภาษาสุภาษิตอังกฤษ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาที่มาของคำที่ปรากฏในสุภาษิตและความหมายของการใช้คำเหล่านั้นว่าแท้จริงเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารอย่างถูกต้อง

4. ในด้านการใช้คำในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย ลักษณะความแตกต่างประการหนึ่งที่พบคือ สุภาษิตไทย ใช้คำเกี่ยวกับสัตว์ (ดูร้าย) เช่น หมา เสือ จระเข้ เมื่อหมายถึงคนดูร้าย คนไม่ดี คนมีอันตราย ส่วนสุภาษิตอังกฤษ คำว่า หมา (dog) จะไม่มีความหมายในทางลบแต่อย่างใด (คนอังกฤษถือว่า หมาเป็นเพื่อนที่ซื่อสัตย์ที่สุดของคน) เช่น "Every dog has his day." "You can not teach an old dog new tricks." "Love me, love my dog" และ "Better be the head of the dog than the tail of a lion." เป็นต้น

5. ผลการวิเคราะห์สุภาษิตอังกฤษ และสุภาษิตไทยครั้งนี้ปรากฏว่ามีความสอดคล้องกับหลักการหรือความจริงที่ว่า สุภาษิตสามารถบอกลักษณะความคิด ความรู้สึก และจิตใจของคนในชาตินั้น ๆ ได้ ผลการศึกษานี้วิเคราะห์ครั้งนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ว่าสุภาษิตส่วนมาก มักเป็นคำคล้องจองมีสัมผัสเด่นคำ และบอกเปรียบเทียบ

อุปมาและบุคลาธิษฐานและที่ว่าสุภาษิตมักสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม

6. ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตไทยครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับลักษณะของคนไทย คือ คนไทยมีการยึดหลักคำสอนตามแนวพุทธศาสนา มีความเคารพผู้อาวุโส ใจกว้างโอบอ้อมอารี มีอัธยาศัยดีต่อผู้อื่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย โดยใช้หลักการและทฤษฎีทางการวิเคราะห์เชิงแย้ง (Contrastive Analysis) อย่างแท้จริงโดยศึกษาอย่างละเอียดลึกซึ้งเพียงเรื่องเดียว เช่น เรื่อง ศาสนา ความรัก การแต่งงาน การประกอบอาชีพ ชีวิตครอบครัว หรือ การศึกษาอบรม
2. ควรมีการวิเคราะห์รูปแบบของท่วงทำนองเสียง (Intonation Pattern) ในสุภาษิตอังกฤษอย่างละเอียด โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์
3. ควรแบ่งหมวดหมู่สุภาษิตด้วยเกณฑ์ที่มีความรัดกุม เช่น แบ่งตามแนวทางการศึกษาบ้าน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยานิวัฒนา, สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้า "บทบาทและความสำคัญของภาษา" เนื่องในงานการจัดสัมมนาของทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง นโยบายและการพัฒนาการสอนภาษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่าง 28 ตุลาคม ถึง 1 พฤศจิกายน 2525
- ไขสิริ ปราโมช ณ อยุธยา การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526, 244 หน้า
- จิราภรณ์ ภัทราภาณุภัทร ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนไทย วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 204 หน้า อัดสำเนา
- เจตนา นาควัชระ ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์ รวมบทความทางวิชาการ (พ.ศ. 2510 - 2523) สำนักพิมพ์ดวงกมล 2524, 303 หน้า
- เจือ สตะเวทิน "การตีความสุภาษิตอย่างใหม่" ภาษาไทยจากฟ้าเมืองไทย สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2522, 416 หน้า
- _____ ปัญญาไทย สำนักพิมพ์ก้าวหน้า 2509, 183 หน้า (ชุด "นพเก้า")
- ฉัตร บุนนาค สุวรรณี อุทมผล และ วรณี พุทธเจริญทอง ศิลปะการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันและทางธุรกิจ สำนักพิมพ์ประกายพรึก 2522, 304 หน้า
- ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ ความหมายของคำ พิมพ์เป็นบรรณาการในงานณานบกิจศพ คุณพ่อจ่าง คุณแม่เลื่อน ปรัชญานนท์ ณ เมรุวัดธาตุทอง 21 เมษายน 2514 วัชรินทร์การพิมพ์ 2514, 109 หน้า
- ฉิน หยง หลิน สำนวนจีนและสำนวนไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 219 หน้า ถ่ายเอกสาร
- ชัย เรื่องศิลป์ ประวัติสังคมไทยสมัยโบราณก่อนศตวรรษที่ 25 โรงพิมพ์พิเศษ 2523, 343 หน้า
- ฐปะเนียร นาคทรรพ ภาษา-พาสาร์ พิมพ์ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2523, 90 หน้า
- ดวงมน จิตรจางงค์ สุนทรียภาพในภาษาไทย สำนักพิมพ์เคล็ดไทย 2527, 214 หน้า

- ทัศนีย์ ศุภเมธี "ส่วนที่ใช้ในภาษาไทย" พิกุล ฉบับความเป็นอยู่อย่างไทย ปีที่ 8
ฉบับที่ 2 หน้า 101 - 104, 2520
- เทอด ชื่นคงชู พ.อ. ยูสุพล เอ็กซ์เพรสชั่น อิน คอนเวอร์เซชั่น ม.ป.ท. 2509,
92 หน้า
- นอร์แมน วินเชนท์ ฟิล ดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ สำนักพิมพ์สุริยบรรณ 2523,
56 หน้า
- นำโชค อัมไพรวรรณ และ อารณีย์ แก้วกันเนตร สุภาษิตคำพังเพย อักษรนันทิต
2526, 60 หน้า
- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ วรรณคดีเกี่ยวกับชนบทประเพณีไทย โครงการตำรา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก โรงพิมพ์พิมพ์เนศ 2524, 293 หน้า
- บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ สุภาษิตคำพังเพยอังกฤษ สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2524, 142 หน้า
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. ภาษาไทย-วิชาที่ถูกลืม พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์บรรณกิจ
2523, 113 หน้า
- ประคอง นิมมานเหมินทร์ "ทัศนะของสังคมในภาษิต" วารสาร มศว. ปทุมวัน ปีที่ 7
ฉบับที่ 1 หน้า 57 - 65, กันยายน, 2524
- _____ "ภาษิต" วัฒนธรรมไทย ฉบับที่ 5 หน้า 41 - 44, พฤษภาคม, 2526
- ประพาศน์ พฤทธิประภา แนะนำการวิเคราะห์เชิงแย้ง : จากทฤษฎีถึงการปฏิบัติ
ม.ป.ท. 2521, 49 หน้า
- ประยุทธ์ สิทธิพันธ์ พระราชประเพณีและประเพณีชาวบ้าน สำนักพิมพ์ปริทัศน์ศาสตร์
2524, 560 หน้า
- ปรีชา ทิชนพงศ์ ไทย 104 ลักษณะภาษาไทย สำนักพิมพ์โอเคียนสตรี 2523,
203 หน้า
- ผะอบ โปษะกฤษณะ, พันตรีหญิง คุณหญิง ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย การเขียน การอ่าน
การพูด การฟัง และราชาศัพท์ พิมพ์ครั้งที่ 3 สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น 2526,
234 หน้า

- พิภพ ตั้งคณะสิงห์ 1000 Important Idioms ป. พศนาเคการพิมพ์ 2517, 572 หน้า
- เพ็ญแข วัจนสุนทร คำนิยมในสำนวนไทย สำนักพิมพ์โอเคียนสตรี 2523, 203 หน้า
- ภิญโญ จิตต์ธรรม ภาษิตชาวบ้าน-คติชาวบ้านอันดับ 3 ม.ป.ท. 2517, 148 หน้า
- รัชนี ช่อโสสถิกุล สำนวนอังกฤษ-สำนวนไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2526,
314 หน้า
- รัตนา สถิตานนท์ วิเคราะห์สุภาษิตพระร่วงในแง่วัฒนธรรม ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 219 หน้า อัครสำเนา
วัฒนธรรม, กอง กระทรวงศึกษาธิการ บทเรียนวัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย
1 : 1 - 8 มีนาคม - ตุลาคม 2504, ไม่มีเลขหน้า
- วันเนาว์ ยูเคน สนุกกับภาษาไทย เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 202, 2521,
61 หน้า
- สนั่น ผิวนวนล และ จรุญ ส่องศิริ ชุมนุมภาษิต แพรพิทยา 2511, 228 หน้า
- สมพร มั่นตะสูตร การสอนภาษาไทย สำนักพิมพ์โอเคียนสตรี 2526, 302 หน้า
- สมร เจนจิระ วิเคราะห์ลานนาภาษิต ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 248 หน้า อัครสำเนา
- สิทธิ์ บุตรอินทร์ โลกทัศน์ชาวไทยลานนา มิตรนราการพิมพ์ 2523, 80 หน้า
(ชุดลานนาไทยอันดับที่ 5)
- สุจริต เพ็ชรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรย์ วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2523
- สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ "ไม่เป็นไร" วารสารพิศม ฉบับความเป็นอยู่อย่างไทย ปีที่ 8
ฉบับที่ 2 หน้า 37 - 39, 2520
- สุธณี สุขตระกูล วิธีวิเคราะห์และเปรียบเทียบภาษา สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2526, 116 หน้า
- สุวรรณ สุภาพล ภาษิต-คำคม สำหรับนักพูดและนักเตือนใจตน ม.ป.ท. ม.ป.ป.,
196 หน้า

- อนันต์ ทรงวิทยา และ เนาวรัตน์ ทรงวิทยา ไทย 111 ภาษาศาสตร์เบื้องต้นสำหรับครู
 ไทยวัฒนาพานิช 2523, 140 หน้า
- อนุমানราชธน, พระยา วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของไทย สำนักพิมพ์ก้าวหน้า
 2503, 754 หน้า
- การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทยสมัยก่อน โรงพิมพ์เจริญธรรม
 2515, 478 หน้า
- อุทัย หิรัญโต สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา สำนักพิมพ์โอเคเอ็นสโตร์ 2526,
 276 หน้า
- Crytal, David. A First Dictionary of Linguistics and Phonetics
 University Press, Cambridge 1980. 390 p.
- Duangtip Surintatip. "Food For Thought" The Nation Review 38
 October 1981 - 29 July 1984.
- Johnson, A. Common English Proverbs Longmans, London 1959. 122 p.
- Lado, Robert. Linguistic Across Cultures. Michigan, U.S.A., The
 University of Michigan Press, 1957. 141 p.
- Makkai, Adam. Idiom Structure In English. University of Illinois
 At Chicago Circle, Mouton The Hague Paris, 1972.
- Maliszewska, E. Aspects of Syntax in English and Polish Proverbs.
 Unpublished M.A. Thesis, Maria Curie - Sklodowska University
 Lublin, 1972.
- Pongsri Lekawatana and others. A Contrastive study of English and
 Thai. the University of Michigan, 1968 - 1969. 138 p.
- Ridout, Ronald and Clifford Witting. English Proverbs Explained
 London and Sydney, Pan Book, 1967. 223 p.
- Trudgill, Peter. Sociolinguistics 3rd. ed., Great Britain, Hazell
 Watson & Viney Ltd, 1977. 184 p.

การวิเคราะห์สภาพอังกฤษและสภาพคนไทย

บทคัดย่อ

ของ

สุภมาศ ทิพย์ลือพร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2528

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์รูปแบบลักษณะทางสังคมกับวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ใน
ในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย

ผลการศึกษาปรากฏว่า ในด้านลักษณะเฉพาะทางภาษาของสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิต
ไทยมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องการใช้คำห้าม การแนะนำให้ทำ การใช้ความเปรียบแบบ
บุคลาธิษฐาน และการใช้ความเปรียบตามแนวเทียบ | การใช้ความเปรียบแบบบุคลาธิษฐาน
สุภาษิตอังกฤษมีมากกว่าสุภาษิตไทยและการใช้ความเปรียบตามแนวเทียบมีจำนวนมากกว่า
ลักษณะอื่น ด้านการใช้เสียงสัมผัส ท่วงทำนองและจังหวะนั้น สุภาษิตอังกฤษมีแตกต่างจาก
สุภาษิตไทย สอนลักษณะที่สุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทยมีเหมือนกันคือ การสัมผัสสระและ
สัมผัสอักษรภายในสุภาษิต

ด้านลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสุภาษิตอังกฤษและสุภาษิตไทย พบว่า
แนวคิดและความเชื่อทางศาสนา มีบทบาทสำคัญมากต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม | สุภาษิต
อังกฤษสะท้อนให้เห็นว่า ชาวตะวันตกมีความรับผิดชอบสูง ตรงต่อเวลา กล้าแสดงออกอย่าง
ตรงไปตรงมา รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ชอบผลบุญ ยิงทว่าทั้งชาวตะวันตกยังให้ความสำคัญ
สำคัญแก่ครอบครัว และไม่ชอบเกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัวของผู้อื่น

สุภาษิตไทยสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีความโอบอ้อมอารี เคารพความคิดและความ
อาวุโสของผู้ใหญ่ ไม่ตรงต่อเวลา คนไทยเชื่อในเรื่องผีและโชคลาง กฎแห่งกรรม และมีการ
การแบ่งชนชั้นทางสังคม

AN ANALYSIS OF ENGLISH AND THAI PROVERBS

AN ABSTRACT

BY

SUPAMAS THIPLUEPORN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February, 1985

The purpose of this study, was to analyze the forms and sociocultural aspects of English and Thai proverbs.

With regard to the forms, most of the English and Thai proverbs are similar in the use of negations, instructions, personifications and metaphors. The use of personification was found in English more than Thai. The use of metaphor was found more than other forms. Both English and Thai proverbs made use of vowel and consonant internal rhymes. The intonation patterns in English proverbs were different from Thai.

Regarding the sociocultural aspects it was found that religious concepts and beliefs play a very important role. English proverbs reflected that the westerners are responsible, punctual, frank, considerate, and fond of adventures. Moreover they value family life and do not want to interfere with the others.

Thai proverbs indicated that the Thais are hospitable, respectful to adults, but not punctual. The Thais believe in spirits and fortunes, the law of Kamma, and the social status.